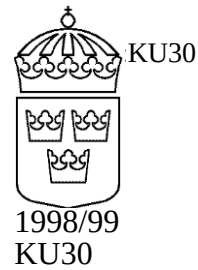

Konstitutionsutskottets betänkande

1998/99:KU30

En stärkt kommunal revision

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 1998/99:66 En stärkt kommunal revision samt de motioner som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen och avstyrker samtliga motioner. Reservationer i fråga om motionerna har avgivits av företrädarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet liberalerna och Miljöpartiet de gröna. Mp-representanten har också avgivit ett särskilt yttrande.

Propositionen

1998/99:66 vari yrkas att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kommunallagen (1991:900),
2. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
3. lag om ändring i lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag,
4. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
5. lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220),
6. lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade,
7. lag om upphävande av lagen (1996:945) om sammanläggningsdelegerade för Skåne läns landsting,
8. lag om ändring i lagen (1996:1415) om försöksverksamhet med regionförbund i Kalmar län och Skåne län,
9. lag om upphävande av lagen (1997:222) om sammanläggningsdelegerade för Västra Götalands läns landsting.

Lagförslagen är fogade till betänkandet som *bilaga 1*.

Motionerna

1998/99:K20 av Lennart Hedquist och Ola Rask (m, s) vari yrkas att riksdagen beslutar att benämningen "lekmannarevisor" i aktiebolagslagen och

kommunallagen skall utbytas mot benämningen "förtroendevald revisor" i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:KU30

1998/99:K21 av Per Unckel m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en försöksverksamhet med oberoende kommunal revision i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ordförande i revisionen bör hämtas från minoriteten,
3. att riksdagen beslutar att benämningen på de förtroendevalda som väljs att utföra en allmän granskning enligt aktiebolagslagen skall vara förtroendevald revisor och inte lekmanarevisor,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en särskild lag om kommunala företag.

1998/99:K22 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en oberoende revision i kommunerna,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag på lagfäst särskild budgetberedning i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ordföranden i revisionen bör utses av oppositionen.

1998/99:K23 av Rune Berglund (s) vari yrkas att riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförts om ändring av 5 kap. 20 a §.

1998/99:K24 av Leif Jakobsson och Marie Granlund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jävssituationer för förtroendevalda revisorer i kommunal verksamhet.

1998/99:K25 av Per Lager m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i kommunallagen att samtliga partier i fullmäktige ges möjlighet att bli representerade i revisionen,
2. att riksdagen, vid avslag på yrkande 1, hos regeringen begär förslag till sådan ändring i kommunallagen att samtliga partier i fullmäktige ges möjlighet att bli representerade i revisionen,
3. att riksdagen beslutar om sådan ändring i kommunallagen att krav på certifiering införs,
4. att riksdagen, vid avslag på yrkande 3, hos regeringen begär förslag till sådan ändring i kommunallagen att krav på certifiering införs,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyldighet att anmäla misstanke om brott till åklagare.

1998/99:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring av kommunallagen att valbarheten som revisor eller revisorsersättare inskränks så att fullmäktigeledamöter och ersättare för dessa ej är valbara,
2. att riksdagen beslutar att den kommunala revisionen normalt skall ledas av oppositionen.

Finansutskottet och lagutskottet har avgivit yttranden i ärendet. Yttrandena – 1998/99:FiU4y respektive 1998/99:LU3y – är fogade till betänkandet som *bilagorna 2 och 3*.

Utskottet

Den kommunala revisionen

Kommunallagens bestämmelser om revision gäller både för kommuner och landsting. Bestämmelserna finns huvudsakligen i 9 kap. kommunallagen. De förtroendevalda revisorerna väljs av fullmäktige och är fullmäktiges instrument för granskning av den kommunala verksamhet som bedrivs i nämnderna och i eventuella fullmäktigeberedningar.

Revisorerna skall granska all kommunal verksamhet som bedrivs i nämnder och fullmäktigeberedningar i den omfattning som följer av god revisions-sed.

Den kommunala revisionen består av redovisnings- och förvaltningsrevision. Redovisningsrevisionen syftar i huvudsak till att bedöma om god redovisningssed tillämpas, om räkenskaperna är rättvisande och kontrollen av förmögenhetsskyddet är tillräcklig. Förvaltningsrevisionen syftar till att bedöma om fullmäktiges beslut efterlevs och om verksamheten, inom bud-getramarna och med avsedd kvalitet, uppnår de politiska målen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen lägger fram förslag till ändringar i främst kommunallagen (1991:900). Därutöver föreslås vissa ändringar i aktiebolagslagen (1975:1385), lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag, lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, stiftelselagen (1994:1220), lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade och lagen (1996:1415) om försöksverksamhet med regionförbund i Kalmar län och Skåne län. Lagarna om sammanläggningsdelegerade för Skåne läns landsting respektive för Västra Götalands läns landsting föreslås upphöra.

Förslagen innehåller bl.a. följande.

- Skärpta regler om jäv i kommunal revision.
- Krav på att de förtroendevalda revisorerna skall biträddas av sakkunnigt biträde.
- De förtroendevalda revisorerna ges rätt att i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar löpande under året väcka ärenden som rör granskningen.
- Nämndernas ansvar för den interna kontrollen i nämnderna lagfästs.
- Överlämnande av årsredovisningarna till fullmäktige och revisorerna samt beslut i fråga om ansvarsfrihet tidigareläggs.
- Revisionsuppgiften preciseras i syfte att tydliggöra att den kommunala verksamheten skall revideras årligen.

- Ökade möjligheter till informationsutbyte mellan revisorer och lekmanna-revisorer i kommunala företag och förtroendevalda revisorer i kommuner och landsting i syfte att möjliggöra en samordnad kommunal revision i en kommun eller i ett landsting.
- De förtroendevalda revisorerna åläggs skyldighet att anmäla misstanke om brott till den nämnd som berörs. Om nämnden inte anmäler ett misstänkt brott till åklagare skall revisorerna anmäla underlåtenheten till fullmäktige.

De skärpta jävsreglerna innebär att kommunallagens regler för förtroendevalda och anställda i nämnder om s.k. sakägarjäv, intressejäv, ställföreträdarjäv, ombudsjäv och delikatessjäv skall omfatta även de förtroendevalda revisorerna. Revisorerna skall samfällt besluta i jävsfrågor. Besluten skall få överklagas i samband med att det beslut varigenom fullmäktige eller revisorerna avgör ärendet överklagas.

De förtroendevalda revisorerna skall i sin granskning själva välja de sakkunniga biträdena och anlita dem i den omfattning som de själva bestämmer. De sakkunniga skall ha den insikt och erfarenhet av kommunal verksamhet och kommunal revision som fordras för att kunna fullgöra uppdraget. Deras rapporter skall bifogas de förtroendevalda revisorernas revisionsberättelse.

Tidigareläggningen av revisionsbehandlingen innebär att årsredovisningen skall lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser och att fullmäktige före utgången av juni månad året efter det år som revisionen avser skall besluta om ansvarsfrihet beviljas eller vägras.

Regeringen föreslår att den rätt som revisorerna har till upplysningar av styrelsen, övriga nämnder och fullmäktigeberedningar skall omfatta även de enskilda förtroendevalda i dessa organ.

Förslaget om samordning av revisionen hos kommunen eller landstinget och kommunala företag innebär att till lekmannarevisor i ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier eller till revisor i en stiftelse som kommunen eller landstinget bildar ensam alltid skall utses någon av de revisorer eller revisorsersättare som valts för granskning av nämndernas verksamhet.

Regeringen föreslår slutligen att vissa bestämmelser i 9 kap. kommunallagen skall flyttas för att tydliggöra deras samband med bestämmelser i andra kapitel.

Lagändringarna föreslås träda i kraft i huvudsak den 1 januari 2000.

Propositionen bygger huvudsakligen på förslag i Kommunrevisionsutredningens betänkande (SOU 1998:71) Den Kommunala Revisionen.

Förtroendevalda revisorer

Valbarhet

Gällande ordning

Fullmäktige skall inför varje mandatperiod välja minst tre revisorer och lika många revisorsersättare för granskning av verksamheten.

För valbarhet gäller samma regler som för andra förtroendeuppdrag i en kommun eller i ett landsting. För att vara valbar skall en person ha fyllt 18 år och ha rösträtt i de kommunala valen.

Den som är redovisningsskyldig till kommunen respektive landstinget får inte vara revisor. Begreppet redovisningsskyldig omfattar både förtroendevalda och kommunalt anställda som i sin befattning är redovisningsskyldiga. Make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller andra närstående till den redovisningsskyldige ingår också i kretsen vid bedömningen av om obehörighet föreligger. Som redovisningsskyldiga räknas enligt rättspraxis också styrelseledamöter i kommunala företag. Utanför obehörighetsregeln faller däremot ledamöterna i fullmäktige.

Den som är redovisningsskyldig får inte heller delta i val av revisor eller i handläggningen av ärendet om ansvarsfrihet för verksamheten.

Regeln som utesluter redovisningsskyldiga från revisorsuppdrag finns för närvarande intagen som en jävsregel i 9 kap. kommunallagen.

Några regler med krav på att de förtroendevalda revisorerna skall besitta viss formell kompetens finns inte.

Propositionen

Regeringen föreslår att regeln om jäv för revisorer vid redovisningsskyldighet i stället skall tas in som en valbarhetsregel i 4 kap. kommunallagen.

Regeringen bedömer inte att det finns tillräckligt starka skäl att i lag begränsa fullmäktiges möjligheter att välja t.ex. en ledamot i fullmäktige till revisor eller revisorsersättare.

Skälen till regeringens bedömning

Regeringen framhåller att en viktig del i revisionsuppgiften är förvaltningsrevisionen, dvs. granskningen av om verksamheten är ändamålsenlig och bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Att bedöma om en nämnd har levt upp till fullmäktiges formella beslut och politiska intentioner kan inte alltid mätas med fasta mått. Det kräver politisk erfarenhet och kännedom om kommunal verksamhet.

Även den redovisningsrevisionella uppgiften ställer enligt regeringen krav på politisk kompetens, eftersom de övergripande målen i kommuner och landsting inte enbart uttrycks i ekonomiska termer utan också i termer av volymer, kvalitet och effekter.

Regeringen anser (prop. s. 33) att det finns såväl fördelar som nackdelar med att kunna rekrytera revisorerna bland fullmäktiges ledamöter. Till fördelarna hör att fullmäktiges ledamöter har förutsättningar att vara väl insatta i de frågeställningar som revisorerna har att bedöma. De har erfarenheter som är värdefulla när det gäller att identifiera olika kommunrevisionella problem. Att de är väl förankrade i kommunal verksamhet är en fördel i revisionens främjande och stödjande verksamhet. Till nackdelarna hör bl.a. risken för bindningar till respektive fullmäktigegrupp eller fullmäktiges arbete i övrigt.

En inskränkning av valbarheten när det gäller ledamöter i fullmäktige skulle, framhåller regeringen, generellt sett reducera antalet möjliga kandidater med kommunal förankring och erfarenhet. Detta skulle i många mindre kommuner kunna ge upphov till praktiska problem att rekrytera revisorer. I vart fall skulle en önskvärd omsättning bland revisorerna kunna försvåras. Det är enligt regeringens mening ingen önskvärd utveckling i en situation där en förstärkning av de förtroendevalda revisorernas ställning och kompetens är angelägen.

Vid en samlad bedömning finner regeringen att det inte finns tillräckligt starka skäl för att införa en reglering i kommunallagen som utesluter rekrytering av ledamöter i fullmäktige till uppdrag som revisor. Det får enligt regeringen även fortsättningsvis ankomma på fullmäktige att självständigt bedöma vilka kandidater som har sådan erfarenhet och integritet att revisorsuppdragets krav på opartiskhet kan förenas med vederbörandes uppdrag i fullmäktige.

Motion

I motion 1998/99:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 1 begärs att riksdagen beslutar att valbarheten som revisor eller revisorsersättare genom ändring i kommunallagen inskränks så att fullmäktigeledamöter och ersättare för dessa inte är valbara.

Utskottets bedömning

I propositionen framhålls att det krävs politisk erfarenhet och kännedom om kommunal verksamhet för att bedöma om en nämnd har levt upp till fullmäktiges formella beslut och politiska intentioner. De övergripande målen i kommuner och landsting kan inte enbart uttryckas i ekonomiska termer utan också i termer av volymer, kvalitet och effekter.

Som regeringen anför finns det både fördelar och nackdelar med att kunna rekrytera revisorerna bland fullmäktiges ledamöter. En inskränkning av valbarheten på det sätt som begärs i motionen skulle generellt sett reducera antalet möjliga kandidater med kommunal förankring och erfarenhet, och det skulle i många mindre kommuner kunna ge upphov till praktiska problem att rekrytera revisorer.

Liksom regeringen finner utskottet vid en samlad bedömning att det inte finns tillräckligt starka skäl för att införa regler i kommunallagen som utesluter att ledamöter i fullmäktige rekryteras till revisorsuppdrag. Det bör i stället även fortsättningsvis ankomma på fullmäktige att självständigt bedöma vilka kandidater som har sådan erfarenhet och integritet att revisorsuppdragets krav på opartiskhet kan förenas med uppdrag i fullmäktige.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1998/99:K26 (kd) yrkande 1.

Gällande ordning

Som framgår ovan ställs inte några formella kompetenskrav på förtroendevalda revisorer.

Beträffande beredningen av revisorernas budget gäller att kommuner och landsting varje år skall upprätta en budget för nästa kalenderår. Förslag till budget upprättas av styrelsen och antas av fullmäktige. I kommuners och landstings budget ingår revisorernas budget.

Propositionen

Regeringen bedömer att systemet förutsätter att fullmäktige till revisorer väljer personer som har förmåga att medverka till en revision som uppfyller fullmäktiges och medborgarnas rättmätiga krav på oberoende, effektivitet och kompetens. Något förslag till lagändring i denna del läggs inte fram.

Regeringen bedömer inte att det finns tillräckligt starka skäl att i lag införa några särskilda kompetenskrav på dem som skall kunna väljas till revisorer eller revisorsersättare.

Regeringen bedömer inte heller att någon lagreglering behövs av de ekonomiska resurserna till förtroendevalda revisorer.

Skälen till regeringens bedömning

Regeringen påpekar att det nuvarande systemet med förtroendemannarevision i kommunal verksamhet på senare tid har kommit att ifrågasättas i en rad hänseenden. I den allmänna debatten har bl.a. framförts krav på ökat inslag av *professionell revision* av kommunal verksamhet.

Regeringen anser (prop. s. 35) att det finns fördelar med en ordning med professionell revision men betonar att den kommunala organisationen och verksamheten i väsentliga avseenden skiljer sig från såväl en statlig organisation som en privaträttslig sammanslutning. Redan av 1 kap. 1 och 7 §§ regeringsformen framgår enligt regeringen att det är de förtroendevalda som ansvarar för verksamheten inom ramen för en kommunal självstyrelse. Utomstående kan inte ansvara för verksamheten. De förtroendevalda revisorerna är en viktig del av systemet. En ändring av detta skulle enligt regeringen innebära en mycket stor förändring av det gällande ansvarssystemet. Regeringen anser inte att det i dagsläget finns skäl att genomföra en så genomgripande förändring.

Som framgår nedan skall den förtroendevalda revisionen enligt propositionen kompletteras med en yrkesrevisionell kunskap i form av sakkunnigt biträde. Regeringen avser enligt propositionen att, om det skulle visa sig att detta inte är en tillräckligt stark ordning, åter överväga behovet av en yrkesmässigt oberoende revision som komplement till den revision som sker av de förtroendevalda revisorerna.

Beträffande *beredningen av revisorernas budget* påpekar regeringen att det i olika sammanhang har framförts att revisorernas budget bör beredas särskilt.

Kommunrevisionsutredningen förordade att budgetberedningen skulle ske av fullmäktiges presidium eller ett av fullmäktige tillsatt beredningsorgan.

Regeringen hänvisar vidare (prop. s. 68) till att det i Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets förslag till revisionsreglemente anges att det kan vara lämpligt att fullmäktige utser en särskild budgetberedning för revisionsanslaget för att markera revisionens oberoende ställning. Detta tillämpas av vissa kommuner och landsting på så sätt att revisorernas budget inte bereds av styrelsen utan av ett särskilt organ. Detta organ är t.ex. fullmäktiges presidium eller ett särskilt av fullmäktige tillsatt beredningsorgan, bestående av fullmäktigeledamöter, som svarar för budgetberedningen av revisionsanslaget i stället för styrelsen. Enligt regeringens mening kan detta vara en lämplig ordning. Regeringen framhåller att det ändå är kommunstyrelsens ansvar att se till att förslaget från en sådan budgetberedning ingår som en del av det samlade förslaget till budget som fullmäktige skall ta ställning till.

Motioner

Frågan om oberoende, professionell revision tas upp i två motioner.

I *motion 1998/99:K21 av Per Unckel m.fl. (m) yrkande 1* önskar motionärerna en försöksverksamhet med oberoende kommunal revision, vilket skulle innebära möjlighet för en kommun eller ett landsting att välja en ordning med enbart professionell revision. Riksdagen bör enligt motionärerna begära att regeringen skall lägga fram förslag till en sådan försöksverksamhet.

I *motion 1998/99:K22 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om oberoende revision i kommunerna (yrkande 1)*. Motionärerna anser att åtskillnad bör göras mellan förtroendevald förvaltningsrevision och yrkesmässig oberoende redovisningsrevision.

Frågan om ansvaret för beredningen av revisorernas budget tas också upp i två motioner.

I *motion 1998/99:K22 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) yrkande 2* begärs ett tillkännagivande om särskild budgetberedning för revisionen. Det är enligt motionärerna olämpligt att styrelsen – som själv är föremål för revisorernas granskning – skall ha ett avgörande inflytande över i vilken utsträckning granskning skall ske. Den ordning som föreslås i Kommunförbundets och Landstingsförbundets förslag till revisionsreglemente, nämligen att fullmäktige utser en särskild budgetberedning för revisionsanslaget för att markera revisionens självständiga ställning, bör lagfästas.

I *motion 1998/99:K23 av Rune Berglund (s)* begärs att riksdagen beslutar att de i propositionen föreslagna obehörighetsföreskrifterna i 5 kap. 20 a § kommunallagen skall kompletteras med en punkt som innebär att den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget inte får delta i beredningen av budget för de revisorer som skall granska den verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten. De som är redovisningsskyldiga bör enligt motionären inte delta i beredningen eller i beslut om vilka resurser som de förtroendevalda revisorerna skall tilldelas av fullmäktige, dvs. inte ha

inflytande på i vilken omfattning de skall granskas. I stället bör ett av fullmäktige tillsatt särskilt organ – lämpligen fullmäktiges presidium – bereda revisorernas budget.

Finansutskottets yttrande

En oberoende kommunal revision

Finansutskottet vill understryka den kommunala verksamhetens särart, något som bl.a. tar sig uttryck i att det är de förtroendevalda som ansvarar för verksamheten i dess helhet. Mot denna bakgrund anser utskottet det viktigt att revisionen inte minst ses som ett instrument för kommunaldemokratisk självkontroll. Detta system har enligt utskottet hittills fungerat tillfredsställande. Utskottet delar därför regeringens bedömning att det för närvarande inte finns skäl att genomföra en genomgripande förändring i det nuvarande ansvarssystemet.

Finansutskottet konstaterar med anledning av motion K22 att regeringen är beredd att överväga behovet av en yrkesmässigt oberoende revision som komplement till den revision som sker av de förtroendevalda revisorerna om de i propositionen föreslagna reglerna om sakkunnigt biträde inte skulle visa sig vara tillräckliga. Någon åtgärd av det slag som föreslås i motionen är därför enligt utskottets mening för närvarande inte påkallad.

Finansutskottet kan vidare, med hänsyn till att utskottet anser att det nuvarande systemet med förtroendevalda revisorer bör bestå, inte utan vidare ställa sig bakom förslaget i motion K21 om en försöksverksamhet med en ordning med enbart professionell revision.

Beredningen av revisorernas budget

Finansutskottet anser det väsentligt att den kommunala revisionen tillförsäkras tillräckliga ekonomiska resurser för att en kvalitativt god revisionsverksamhet skall kunna genomföras. När det gäller beredningen av anslaget till revisorerna hänvisar utskottet till att regeringen pekar på att det i Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets förslag till revisionsreglemente anges att det kan vara lämpligt att fullmäktige utser en särskild budgetberedning för revisionsanslaget för att markera revisionens oberoende ställning. Utskottet anser i likhet med regeringen att detta kan vara en lämplig ordning. Det finns däremot enligt utskottets mening inte tillräckliga skäl att lagfästa en sådan ordning.

Utskottets bedömning

En oberoende kommunal revision

Konstitutionsutskottet delar finansutskottets bedömning i frågan om en ordning med förtroendevalda revisorer eller en ordning med enbart professionell revision. Motionerna 1998/99:K21 (m) yrkande 1 och 1998/99:K22 (fp) yrkande 1 avstyrks.

Konstitutionsutskottet delar regeringens och finansutskottets bedömning. Motionerna 1998/99:K22 (fp) yrkande 2 och 1998/99:K23 (s) avstyrks.

Representativitet

Gällande ordning

Som framgår ovan skall minst tre revisorer och lika många revisorsersättare väljas för granskning av verksamheten. Några regler om sammansättningen av gruppen revisorer finns inte i lagstiftningen. Inte heller finns det någon bestämmelse om att det bland revisorerna skall finnas en ordförande.

Propositionen m.m.

Regeringen bedömer (prop. s. 36) att valet av revisorer bör ske med bredast möjliga representativitet.

Regeringen anför att representativiteten bör gälla inte bara med avseende på partierna i fullmäktige utan även i fråga om ålder och erfarenhet, kön, etnicitet, funktionshinder m.m.

Regeringen påpekar att ett antal kommuner och landsting har valt att låta ordförandeskapet i revisionen innehas av minoriteten. Även om detta rent faktiskt borde sakna betydelse mot bakgrund av att varje revisor kan agera självständigt, anser regeringen att en ordning som innebär att ordföranden i revisionen utses från minoriteten kan vara ett sätt för kommuner och landsting att på frivillig väg markera revisorernas oberoende i förhållande till den politiska majoriteten. En strävan bör vidare enligt regeringen vara att samtliga partier i fullmäktige ges möjlighet att antingen bli representerade i revisionen eller på annat sätt följa revisionens arbete.

Något förslag till lagändring i denna del läggs inte fram.

Motioner

I motion 1998/99:K21 av Per Unckel m.fl. (m) yrkande 2 önskar motionärerna med hänvisning till Kommunrevisionsutredningens förslag att ordföranden i revisionen skall utses från minoriteten och anser att riksdagen bör uttala sig för denna princip.

I motion 1998/99:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) yrkande 2 begärs att riksdagen beslutar att den kommunala revisionen normalt skall ledas av oppositionen.

I motion 1998/99:K22 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att ordföranden bör utses av oppositionen. Att ordföranden utses av den politiska minoriteten skulle enligt motionärerna garantera att revisionen är opartisk och tillförlitlig.

I motion 1998/99:K25 av Per Lager m.fl. (mp) begärs att riksdagen beslutar om sådan ändring i kommunallagen att samtliga partier i fullmäktige ges möjlighet att bli representerade i revisionen (yrkande 1) eller, vid avslag på

Kommunrevisionsutredningens bedömning

Kommitténs bedömning i fråga om valbarheten som revisor eller revisorersättare var – liksom senare regeringens i propositionen – att fullmäktige även i fortsättningen borde ha valfrihet vid valet och att några särskilda kompetenskrav som begränsar urvalet inte borde införas.

Kommittén uttalade i skälen för sin bedömning följande om representativiteten (SOU 1998:71 s. 60).

Vi anser vidare att en god representativitet skall upprätthållas vid val av revisorer dels vad gäller partierna i kommunfullmäktige, dels med tanke på jämställdheten. Bred politisk sammansättning skall prägla valet av revisorer. Fullmäktige bör sträva efter att samtliga partier i fullmäktige ges möjlighet att bli representerade i revisionen.

Möjligheten att agera självständigt utgör en viss garanti mot att revisionen av taktiska skäl skulle vilja undvika vissa frågor. Det framhålls ibland, bl.a. i en motion till riksdagen (mot. 1996/97:K526), som en fördel om revisionens ordförande utses från minoriteten i fullmäktige. Av den enkätundersökning som utfördes under våren 1997 bland landets landsting och större kommuner framgår att cirka hälften av de tillfrågade valt att låta ordförandeskapet i revisionen innehas av minoriteten. Rent faktiskt borde detta sakna betydelse mot bakgrunden av att samtliga revisorer kan agera självständigt. För att markera revisorernas oberoende i förhållande till den politiska majoriteten förordar vi emellertid en ordning som innebär att ordföranden i revisionen utses från minoriteten.

Finansutskottets yttrande

Ordförandeskap

Finansutskottet anser att det kan vara en fördel om ordföranden för den kommunala revisionen hämtas från minoriteten. Enligt utskottets mening är det emellertid en viktig grundprincip att kommuner och landsting ges stor frihet att organisera sitt förtroendemannaarbete. Frågan om ordförandeskapet bör enligt utskottet inte regleras i lag. Utskottet pekar i likhet med regeringen på möjligheterna för kommuner och landsting att på frivillig väg införa den av motionärerna förordade ordningen för att markera revisionens oberoende i förhållande till den politiska majoriteten.

Partirepresentation

Finansutskottet hänvisar till att utskottet tidigare pekat på att kommuner och landsting bör ha stor organisatorisk frihet. Utskottet instämmer i vad som anförts i propositionen om att valet av revisorer bör ske med så stor representativitet som möjligt såväl när det gäller partier som i övrigt. Det bör dock enligt utskottet ankomma på kommuner och landsting att själva ta ställning till hur denna avvägning skall ske.

Ordförandeskap

Enligt 8 kap. 5 § regeringsformen skall grunderna för kommunernas organisation och verksamhetsformer bestämmas i lag. Föreskrifter om kommunernas befogenheter och åligganden skall också meddelas i lag.

Konstitutionsutskottet delar finansutskottets bedömning att det kan vara en fördel om ordföranden för den kommunala revisionen hämtas från minoriteten men också att det är en viktig grundprincip att kommuner och landsting skall ges stor frihet att organisera sitt förtroendemannaarbete. I likhet med regeringen och finansutskottet vill utskottet framhålla möjligheterna för kommuner och landsting att på frivillig väg införa den av motionärerna förordade ordningen för att markera revisionens oberoende i förhållande till den politiska majoriteten.

Frågan bör således inte lagregleras. Någon möjlighet för riksdagen att på annat sätt besluta om organisationen av kommunernas verksamhet finns inte. Motionerna 1998/99:K21 (m) yrkande 2, 1998/99:K22 (fp) yrkande 3 och 1998/99:K26 (kd) yrkande 2 avstyrks.

Partirepresentation

Konstitutionsutskottet delar finansutskottets bedömning. Valet av revisorer bör således enligt utskottets uppfattning ske med så stor representativitet som möjligt såväl när det gäller partier som i övrigt. Det bör dock ankomma på kommuner och landsting att själva ta ställning till hur denna avvägning skall ske.

Motion 1998/99:K25 (mp) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Sakkunniga biträden

Gällande ordning

I kommunallagen ställs inte några krav på att de förtroendevalda revisorerna skall biträdas av sakkunniga. Sakkunniga biträden har ändå sedan länge och i stor omfattning anlitats.

Som nämnts ovan ställs inte några formella kompetenskrav på de förtroendevalda revisorerna. Inte heller på dem som anlitas som biträden ställs några formella kompetenskrav.

Propositionen

Regeringen föreslår att det i kommunallagen skall föras in en bestämmelse att de förtroendevalda revisorerna i sin granskning skall biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som de själva bestämmer. De sakkunniga skall ha den insikt och den erfarenhet av kommunal verksamhet och kommunal revision som fordras för att kunna fullgöra uppdraget.

Något krav på certifiering föreslås inte.

Regeringen pekar på att de som biträder de förtroendevalda revisorerna i kommuner och landsting vanligen är sådana personer som har praktisk erfarenhet av kommunalt revisionsarbete eller kunskaper om och erfarenhet av den kommunala miljön, det demokratiska styrsystemet, det legala ramverket för kommunal verksamhet och god revisionssed för kommunal revision. De sakkunniga som anlitas är till övervägande del personer med utbildning som motsvarar den som auktoriserade eller godkända revisorer har, vanligen med anställning vid revisionsföretag.

Som skäl för att något krav på certifiering inte föreslås anger regeringen i huvudsak (prop. s. 51) att det kvalitetssäkringsarbete och den diskussion som förs inom branschen om ett certifieringssystem har goda förutsättningar att främja det sakkunniga biträdets kvalitetsutveckling och därigenom på sikt medverka till en höjning av det sakkunniga biträdets status. Regeringen utgår från att kommunerna och landstingen självständigt beaktar kraven på den för kommunalrevision erforderliga kompetensen. Om det skulle visa sig att ytterligare åtgärder är nödvändiga för att också på sikt garantera att det sakkunniga biträdet har erforderlig kompetens, kan det finnas skäl att på nytt överväga frågan om ett lagreglerat krav på certifiering.

Motion

I motion 1998/99:K25 av Per Lager m.fl. (mp) begärs att riksdagen beslutar om sådana ändringar i kommunallagen att krav på certifiering införs (yrkande 3) eller, vid avslag på detta yrkande, ett tillkännagivande om förslag från regeringen (yrkande 4). En certifiering bör enligt motionärerna utformas på ett sådant sätt att yrkesverksamma skall ha tillräckliga teoretiska kunskaper och erfarenheter inom det specifika verksamhetsområde som certifieringen avser. Den nödvändiga kontrollen bör handhas av ett särskilt certifieringsorgan.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet konstaterar att frågan om certifiering behandlas i propositionen, och utskottet delar regeringens bedömning att något krav på certifiering för närvarande inte bör införas. Utskottet noterar samtidigt att regeringen understryker att det kan finnas skäl att på nytt överväga frågan om ett lagreglerat krav på certifiering om det visar sig nödvändigt för att garantera att de förtroendevalda revisorerna skall biträdas av personal med erforderlig kompetens.

Utskottets bedömning

Konstitutionsutskottet delar finansutskottets bedömning och avstyrker motion 1998/99:K25 (mp) yrkandena 3 och 4.

Gällande ordning

För styrelsen och övriga nämnder i kommuner och landsting gäller en jävsregel som har förvaltningslagens jävsregel som förebild. En förtroendevald eller en anställd som är jävig i ett ärende i en nämnd får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. För dessa gäller s.k. sakägarjäv, intressejäv, släktskapsjäv, ställföreträdarjäv, ombuds- och biträdesjäv samt delikatessjäv.

För de förtroendevalda revisorerna utgår jävs- och obehörighetsreglerna från begreppet redovisningsskyldighet. Begreppet avser både förtroendevalda och kommunalt anställda som i sin befattning är redovisningsskyldiga till kommunen eller landstinget. Med redovisningsskyldighet avses också ledamöter i ett kommunalt företags styrelse. Regeln skall tillämpas också på make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller annan närstående till den redovisningsskyldige. Den som är redovisningsskyldig till kommunen får inte vara revisor eller revisorsersättare och inte heller delta i val av revisor eller i handläggningen av ärendet om ansvarsfrihet för verksamheten.

Propositionen

Regeringen föreslår att kommunallagens allmänna regler för förtroendevalda och anställda i nämnder om s.k. sakägarjäv, intressejäv, ställföreträdarjäv, ombudsjäv och delikatessjäv samt om när det skall bortses från jäv skall omfatta även de förtroendevalda revisorerna.

Regeringen anför i fråga om s.k. delad revision (prop. s. 33) att det inte är ovanligt att revisorer även har förtroendeuppdrag som ledamot eller ersättare i en nämnd eller styrelse eller i ett kommunägt företag i den egna kommunen eller det egna landstinget. Att ha uppdrag i en nämnd inom den egna kommunen eller landstinget innebär enligt huvudregeln att vederbörande inte kan vara revisor där. I de fall då denna situation är för handen och fullmäktige ändå vill anlita personen som revisor brukar fullmäktige vid valet av revisor uttryckligen ange att en viss revisor undantas från granskningen av den nämnd där han eller hon är ledamot eller ersättare eller är redovisningsskyldig till. Den förtroendevalda får då mandat att granska andra delar av den kommunala verksamheten genom att fullmäktige utnyttjar möjligheten till s.k. delad revision.

Regeringen påpekar att någon remissinstans ifrågasatt om detta förfaringsätt skall vara tillåtet. Det kan medföra problem t.ex. vid hantering av revisionsfrågor av övergripande karaktär. Regeringen menar för sin del att revisionen fungerar bäst om möjligheten till delad revision används mer i undantagsfall men att det inte finns tillräckligt starka skäl att förbjuda förfarandet. Det skulle kunna innebära stora praktiska problem för t.ex. mindre kommuner som vanligen har ett mindre urval av revisorskandidater.

I motion 1998/99:K24 av Leif Jakobsson och Marie Granlund (båda s) begärs ett tillkännagivande om jävssituationer för förtroendevalda revisorer i kommunal verksamhet. Motionärerna anför att revisorerna oftast arbetar med egna ansvarsområden där de ansvarar för den kommunala revisionen. De har inte reviderat kommunala verksamheter där en jävssituation kan uppkomma. På så sätt har t.ex. make/maka till en kommunal revisor kunnat inneha kommunalt förtroendeuppdrag i en nämnd eller styrelse där maken/makan inte reviderat. Förhållandet har redovisats i revisionsärendet till fullmäktige. Då ärendet om granskning och ansvarsfrihet i rättslig mening är ett samlat ärende trots att granskningsärendet handlagts som separata delar, uppstår frågan om en förtroendevald revisor blir jävig även om hans/hennes revisionsområde inte genererar jävssituationer.

Utskottets bedömning

I propositionen påpekar regeringen att det inte är ovanligt att revisorer även har förtroendeuppdrag som ledamot eller ersättare i något annat kommunalt organ och att den som har ett uppdrag i en nämnd inom den egna kommunen eller landstinget enligt huvudregeln inte kan vara revisor där. I de fall då fullmäktige ändå vill anlita personen som revisor brukar vid valet av revisor uttryckligen anges att en viss revisor undantas från granskningen av den aktuella nämnden. Revisorsmandatet begränsas till granskning av andra delar av den kommunala verksamheten genom att fullmäktige utnyttjar möjligheten till s.k. delad revision.

Som regeringen också framhåller bör möjligheten till delad revision användas mer i undantagsfall men det skulle kunna innebära stora praktiska problem för t.ex. mindre kommuner att förbjuda möjligheten. Något sådant förslag läggs inte heller fram.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att något sådant tillkännagivande som begärs i motion 1998/99:K24 (s) inte behövs. Motionen avstyrks.

Samordning av revision mellan kommun respektive landsting och dess företag

Kommunala företag

Gällande ordning

Verksamhet som bedrivs i kommunala företag ligger utanför de förtroendevalda revisorernas ansvar och befogenhet. De kommunala företagen omfattas i stället av revision enligt den lagstiftning som gäller för respektive företagsform, t.ex. aktiebolagslagen.

I den aktiebolagsrättsliga lagstiftningen ställs det, till skillnad från vad som gäller enligt kommunallagen, uttryckliga krav på att revisionen utförs av personer med särskild kompetens. Således kan endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor revidera ett aktiebolag. Kravet gäller oberoende av

vem som är ägare till aktiebolaget. Det är dock möjligt att även utse s.k. lekmannarevisorer.

Regler om kommunala företag finns i 3 kap. kommunallagen. Syftet med reglerna är bl.a. att tydliggöra kommunens roll som ägare, betona vikten av offentlig insyn och motverka kompetensöverskridanden.

I ett helägt aktiebolag skall fullmäktige utse minst en revisor. Av förarbetena framgår att avsikten med denna bestämmelse är att den revision som föreskrivs i aktiebolagslagen skall kompletteras med en förtroendemannarevision så att de kommunala företagen skall granskas ur ett kommunalrättsligt perspektiv, dvs. företagets verksamhet skall utvärderas mot bakgrund av det kommunala ändamålet.

Är det fråga om ett företag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan, skall fullmäktige i varje enskilt fall utifrån vad som är rimligt med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt tillse att den juridiska personen blir bunden av villkor som gäller för helägda företag.

Förhållandet att någon av fullmäktige utsetts att vara revisor i ett kommunägt aktiebolag innebär inte att den personen utan vidare kan vara revisor i aktiebolaget. Det fordras också att han eller hon utses till revisor enligt aktiebolagslagens regler, dvs. antingen genom val på bolagsstämman eller genom bestämmelser i bolagsordningen.

Propositionen

Regeringen föreslår att någon av de förtroendevalda revisorerna eller revisorsersättarna som valts för granskning av nämndernas verksamhet alltid skall utses till lekmannarevisor i ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier. Till revisor i de stiftelser som kommunen eller landstinget bildar ensam skall enligt regeringen alltid utses någon av de revisorer eller revisorsersättare som valts för granskning av nämndernas verksamhet.

Lekmannarevisorenas granskningsrapporter skall bifogas de förtroendevalda revisorenas revisionsberättelse.

Motion

I motion 1998/99:K21 av Per Unckel m.fl. (m) yrkande 4 begär motionärerna att riksdagen skall ge regeringen till känna behovet av en särskild lag om kommunala företag. Regeringen bör efter sedvanlig utredning lägga fram ett förslag med den inriktningen. Lagstiftningen, inklusive skatteregler, bör i första hand utformas så att förvaltningsformen ånyo blir det helt dominerande sättet att bedriva kommunal verksamhet, men om så inte sker bör aktiebolagslagen inte gälla för kommunala företag. I stället bör en särskild bolagsform för kommunala företag inrättas och en särskild lag stiftas för dessa. En sådan lag kan helt anpassas till under vilka förhållanden kommunal verksamhet skall bedrivas.

Frågan om tillskapande av en ny kommunal företagsform, en särskild juridisk person avpassad för kommunala behov, utreddes av Kommunalföretagskommittén i betänkandet (SOU 1982:13) Kommunalföretaget. Kommittén ansåg att det från principiell synpunkt skulle vara ett betydelsefullt steg att introducera en ny juridisk person i rättssystemet. Ett sådant steg borde enligt kommitténs mening inte tas utan att tungt vägande skäl talade för det, och kommittén fann inte så vara fallet.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet konstaterar att Kommunalföretagskommittén ansåg att det inte fanns tillräckligt tunga skäl för att tillskapa en särskild kommunal företagsform. Utskottet kan instämma i att den nuvarande regleringen inte är helt opproblematis. Enligt utskottets mening talar emellertid övervägande skäl för att kraven på insyn, inflytande och kontroll av de kommunala företagen även tills vidare bör kunna tillgodoses inom nuvarande regelsystem. Utskottet vill i sammanhanget också peka på att en särskild utredare hösten 1998 föreslog att de nuvarande bestämmelserna i kommunallagen om god ekonomisk hushållning skall gälla den samlade kommunala verksamheten, dvs. även den verksamhet som bedrivs i företagsform.

Förslaget finns i betänkandet (SOU 1998:150) Utvidgat balanskrav – omfattande verksamhet i kommunala företag.

Utskottets bedömning

Konstitutionsutskottet delar finansutskottets bedömning och avstyrker motion 1998/99:K21 (m) yrkande 4.

Benämningen lekmannarevisor

Gällande ordning

Benämningen revisor används både i aktiebolagslagen och i kommunallagen. I aktiebolagslagen avses med benämningen en auktoriserad eller godkänd revisor, medan i kommunallagen avses en förtroendevald revisor. I aktiebolagslagen används benämningen lekmannarevisor för att beteckna en person utan formell kompetens som kan utses för att utföra en allmän granskning av ett bolag.

Propositionen

Regeringen föreslår ingen ändring av benämningen lekmannarevisor.

Regeringen hänvisar (prop. s. 27) till att lagutskottet i sitt betänkande 1997/98:LU26 över proposition 1997/98:99 Aktiebolagets organisation i anledning av en motion uttalat att regeringen i det fortsatta arbetet med anledning av Aktiebolagskommitténs återstående betänkande bör överväga en annan benämning än lekmannarevisor på den person som skall utses att

Motioner

I motion 1998/99:K20 av Lennart Hedquist (m) och Ola Rask (s) begärs att riksdagen beslutar att benämningen lekmannarevisor i aktiebolagslagen och kommunallagen skall bytas ut mot benämningen förtroendevald revisor. Motionärerna anser det viktigt att slå vakt om begreppet förtroendevald såväl i kommunala sammanhang som t.ex. i föreningssammanhang. Att låta ändringen av benämningen vänta på en fortsatt översyn av aktiebolagslagen är enligt motionärerna inte rimligt, eftersom något behov av ytterligare överväganden inte föreligger. Benämningen förtroendevald revisor används i kommunallagen för de kommunala revisorerna, och denna benämning är därför att föredra även för de kommunala bolagen, särskilt som i propositionen med rätta förutsätts personalunion.

Även i den ovan nämnda motion 1998/99:K21 av Per Unckel m.fl. yrkande 3 begärs – med hänvisning till motiveringen i motion K20 – att benämningen på de förtroendevalda som väljs att utföra en allmän granskning enligt aktiebolagslagen skall vara förtroendevald revisor och inte lekmannarevisor.

Bakgrund

Lagutskottets bedömning i tidigare lagstiftningsärende

Vid sin behandling våren 1998 av proposition 1997/98:99 Aktiebolagets organisation behandlade lagutskottet ett motionsyrkande om att ordet lekmannarevisor i regeringens lagförslag skulle ersättas med ordet förtroenderevisor. Lagutskottet anförde med anledning av motionen följande (bet. 1997/98:LU26).

Utskottet vill först peka på att begreppet förtroenderevisor användes i den remissbehandlade promemorian (Ds 1996:65) Förtroenderevisorer i aktiebolag, som ligger till grund för regeringens förslag i denna del. Flera remissinstanser yttrade sig i frågan och avstyrkte användningen av begreppet förtroenderevisor, bl.a. med hänvisning till förväxlingsrisken i förhållande till de ordinarie revisorerna. Regeringen har i frågan anfört att de personer som har utsetts till revisorer i bl.a. aktiebolag utan att uppfylla de formella kraven traditionellt har kallats för lekmannarevisorer. För att knyta an till denna tradition bör denna kategori av granskare enligt regeringen benämnas lekmannarevisorer.

Utskottet har för sin del förståelse för de synpunkter som förts fram i motionen. Ordet "lekman" för tankarna till en person som inte är fackman och saknar erforderliga kunskaper för sina uppgifter. Med beaktande av vad som i propositionen redovisats beträffande lekmannarevisorns uppgifter (se s. 276 och 281) anser utskottet att en sådan revisor otvivelaktigt måste ha gedigna fackkunskaper på en mängd olika områden, särskilt när det gäller aktiebolagsrätt och ekonomi. Benämningen lekmannarevisor är därför inte lyckad och kan t.o.m. leda till felaktiga slutsatser beträffande vikten av den granskning som en sådan revisor utför. Enligt utskottets mening är emellertid den i motionen föreslagna benämningen förtroenderevisor inte heller lämplig.

Ordet "förtroende" för tankarna till förtroendevalda. Benämningen förtroenderevisor kan också, såsom någon av remissinstanserna varit inne på, antyda att auktoriserade och godkända revisorer skulle sakna aktieägarnas förtroende. Även med tanke på att en lekmannarevisor skall kunna utses också i andra aktiebolag än kommunala anser utskottet också av den anledningen att begreppet förtroenderevisor inte bör komma i fråga.

Enligt utskottets mening bör regeringen i det fortsatta arbetet med anledning av Aktiebolagskommitténs återstående betänkanden överväga en annan benämning på den person som skall utföra den granskning som anges i 11 kap. aktiebolagslagen. Utskottet förutsätter att sådana överväganden kommer till stånd.

Lagutskottet avstyrkte bifall till den föreliggande motionen. På lagutskottets hemställan antog riksdagen också regeringens förslag till lydelse av de paragrafer i aktiebolagslagen och i kommunallagen där benämningen lekmannarevisor förekommer.

Aktiebolagskommittén

Aktiebolagskommittén (Ju 1990:08) har sedan år 1992 avlämnat ett antal betänkanden. Enligt kommitténs senaste tilläggsdirektiv (dir. 1998:90) har tiden för slutförande av dess uppdrag förlängts till utgången av år 1999.

Enligt uppgift från Regeringskansliet avser kommittén enligt en underhandsöverenskommelse att i sitt fortsatta arbete även beakta den aktuella benämningsfrågan.

Lagutskottets yttrande

Lagutskottet ger i sitt yttrande en allmän bakgrundsbeskrivning till spörsmålen i motionen. Bl.a. påpekas att ändringen av aktiebolagslagen, som innebar att endast auktoriserade eller godkända revisorer får utses till revisorer i aktiebolag och som trädde i kraft den 1 januari 1999, aktualiserade behovet av sådan "lekmannarevision" som tidigare hade kunnat ske inom ramen för aktiebolagslagens regler om revision. Utskottet erinrar om att regeringen i propositionen inför de nämnda ändringarna redovisade förekomsten av sådana revisorer.

Enligt redovisningen förekom personer utan formell revisorskompetens i ett par tusen aktiebolag. Störst betydelse hade de i kommunala bolag. Utanför det kommunala området var revisorer utan formell kompetens vanliga i bolag som ingår i de kooperativa rörelserna. Sådana revisorer förekom även på försäkringsområdet. Dessutom fanns de i vissa statliga bolag. Förekomsten av denna typ av revisorer i företagen brukar ses mot bakgrund av de traditioner som finns i svenskt samhälls- och föreningsliv, där valet av revisorer i hög grad styrs av särskilda förtroendeaspekter och kompetensbehovet delvis är annorlunda än i vanliga företag.

Lagutskottet påpekar vidare att det enligt nuvarande bestämmelser är möjligt att i alla aktiebolag utse personer med uppgift att göra en allmän granskning av bolagens verksamhet utöver den lagstadgade revisionen och att sådana personer benämns lekmannarevisorer.

Lagutskottet vidhåller sitt ställningstagande från våren 1998 och anser således fortfarande att benämningen lekmannarevisor inte är lyckad och t.o.m. kan leda till felaktiga slutsatser beträffande vikten av den granskning som en sådan person utför.

Frågan är emellertid enligt lagutskottet om riksdagen i förevarande sammanhang bör ändra benämningen lekmannarevisor till förtroendevald revisor. Utskottet redogör i denna del närmare för remissbehandlingen av promemorian (Ds 1996:65) Förtroenderevisorer i aktiebolag, vari föreslogs benämningen förtroenderevisor. Av denna redogörelse framgår enligt lagutskottets mening att frågan om en ändrad benämning av begreppet lekmannarevisorer kräver ytterligare överväganden, särskilt mot bakgrund av att sådana granskare som lekmannarevisorerna utgör enligt 11 kap. aktiebolagslagen kan utses inte bara i offentliga aktiebolag utan även i andra. Följaktligen bör riksdagen enligt utskottet inte nu – inom ramen för ett lagstiftningsärende som i huvudsak gäller revision av kommunal verksamhet som bedrivs i förvaltningsform – besluta om ändringar i aktiebolagslagens regler om lekmannarevisorer. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna K20 och K21 yrkande 3.

Lagutskottet tillägger dock följande.

Även om lagutskottet således inte vill förorda några riksdagens vidare åtgärder med anledning av de nu aktuella motionsyrkandena är det enligt utskottets mening angeläget att regeringen snarast kommer fram till ett ställningstagande till vad ordet lekmannarevisor skall ersättas med och framlägger ett sådant förslag för riksdagen. Enligt uppgift från Justitiedepartementet avser Aktiebolagskommittén att i sitt fortsatta arbete beakta den aktuella benämningsfrågan. Enligt kommitténs senaste tilläggsdirektiv (dir. 1998:99) har tiden för slutförande av dess uppdrag förlängts till utgången av år 1999. Utskottet förutsätter att den nu aktuella namnfrågan, även om den inte är helt lätt att lösa, kommer att behandlas med förtur.

Utskottets bedömning

Konstitutionsutskottet anser liksom lagutskottet att benämningen lekmannarevisor inte är lyckad och t.o.m. kan leda till felaktiga slutsatser beträffande vikten av den granskning som en sådan person utför.

Som lagutskottet framhållit kräver dock frågan om en ändrad benämning av begreppet lekmannarevisorer ytterligare överväganden, särskilt mot bakgrund av att sådana granskare som lekmannarevisorerna utgör enligt 11 kap. aktiebolagslagen kan utses inte bara i offentligägda aktiebolag utan även i andra.

Utskottet delar således också lagutskottets bedömning att riksdagen inte nu – inom ramen för ett lagstiftningsärende som i huvudsak gäller revision av kommunal verksamhet som bedrivs i förvaltningsform – bör besluta om ändringar i aktiebolagslagens regler om lekmannarevisorer.

Utskottet utgår från att Aktiebolagskommittén noggrant och skyndsamt överväger frågan om en riktig och rättvisande benämning på de revisorer som här avses. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen snarast återkommer till riksdagen med ett förslag i frågan.

Skyldighet att anmäla misstanke om brott

Gällande ordning

Revisorer i aktiebolag har enligt aktiebolagslagen i vissa fall en skyldighet att göra anmälan till åklagare vid misstanke om brott som en styrelseledamot eller den verkställande direktören begått inom ramen för bolagets verksamhet. Det gäller vid misstanke om sådana brott som bedrägeri mot bolaget, svindleri, förskingring, trolöshet mot huvudman, borgenärsbrott m.m. Revisorn skall vid sådan misstanke underrätta styrelsen. Revisorn skall därefter avgå inom två veckor och samtidigt underrätta åklagaren. Underrättelseplikten är försedd med vissa undantag.

En förtroendevald revisor, som i sig utgör en självständig myndighet, är inte skyldig att göra anmälan till polis eller åklagare vid misstanke om brott i den kommunala verksamheten. Det finns inte heller någon lagreglerad skyldighet för en kommun eller ett landsting att såsom arbetsgivare göra en polisanmälan vid misstanke om brott. Det finns å andra sidan inte heller något förbud utöver vad som följer av sekretesslagen (1980:100) mot att en förtroendevald revisor eller en kommun eller ett landsting gör en anmälan till polis, åklagare eller annan myndighet.

Propositionen

Regeringen föreslår att revisorerna, om de i sin granskning finner att det föreligger misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär, skall anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om nämnden finner att det föreligger misstanke om brott och inte utan oskäligt dröjsmål vidtar åtgärder skall revisorerna vara skyldiga att rapportera nämndens agerande till fullmäktige.

Skälen till regeringens bedömning

Regeringen anför i frågan om skyldighet att anmäla brottsmisstanke till åklagare bl.a. att anmälningsplikten enligt aktiebolagslagen endast åvilar yrkesrevisorerna och inte lekmannarevisorerna och att yrkesrevisorerna besitter viss juridisk kompetens, vilket torde vara en viktig förutsättning för att i revisionssammanhang kunna bedöma en handlings straffbarhet. Detta talar enligt regeringen för en viss försiktighet när det gäller att ålägga de förtroendevalda revisorerna en sådan skyldighet.

Regeringen påpekar att Kommunrevisionsutredningen stannat för att inte föreslå en anmälningsskyldighet för de förtroendevalda revisorerna. Det underlag som utredningen tagit fram i denna del är inte tillräckligt för att kunna bedöma t.ex. vilka effekter en modell med anmälningsplikt direkt till åklagare skulle kunna få.

Regeringen är inte främmande för att i ett senare sammanhang, då frågan om att komplettera förtroenderevisionen med en oberoende yrkesrevision

kan komma att aktualiseras, även överväga frågan om utformningen av anmälningsskyldighet till åklagare av misstänkta brott. Regeringen pekar på att frågan om myndigheters informationsutbyte avseende misstanke om ekonomiska brott är föremål för utredning inom ramen för Ekosekretessutredningens arbete. Utredningens förslag kan enligt regeringen komma att få betydelse även för frågan om anmälningsskyldigheten för de förtroendevalda revisorerna.

Motion

I motion 1998/99:K25 av Per Lager m.fl. (mp) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om plikt för revisorer att anmäla misstanke om brott till åklagare efter misslyckade framställningar i nämnd och fullmäktige. Regeringen bör återkomma med förslag om sådan anmälningsskyldighet efter det att Ekosekretessutredningen har presenterat sitt förslag.

Ekosekretessutredningen

En särskild utredare har regeringens uppdrag (dir. 1997:61) att utreda frågor om sekretess vid bekämpning av ekonomisk brottslighet m.m. Ett mål för utredningen skall vara att föreslå åtgärder i syfte att effektivisera bekämpningen av ekonomisk brottslighet genom att göra det möjligt för berörda myndigheter och andra organ att i ökad utsträckning lämna information om sådant som har betydelse för att förebygga, upptäcka eller utreda ekonomisk brottslighet. Inom utredningsuppdraget faller bl.a. regler om informationsutbyte mellan myndigheter vid planering av gemensamma kontrollaktioner mot ekonomisk brottslighet.

Utredaren beräknas avlämna sitt betänkande (SOU 1999:53) Ekonomisk brottslighet och sekretess i början av maj 1999.

Utskottets bedömning

Ekosekretessutredningen beräknas avlämna ett betänkande i dagarna. Utskottet anser att utredningens förslag, som också förutsätts genomgå sedvanlig beredning, bör avvaktas. Motion 1998/99:K25 (mp) yrkande 5 avstyrks.

Lagförslagen

Utskottet tillstyrker innehållet i regeringens förslag. Utskottet har emellertid vissa redaktionella synpunkter på utformningen av förslaget till ändring i kommunallagen.

Av ingressens fjärde dels-sats bör framgå att 10 kap. 2 § föreslås få ny lydelse.

I 9 kap. 5 § bör ordet ”beslutsföra” stavas ”beslutföra” för att stå i överensstämmelse med stavningen i lagen i övrigt.

9 kap. 9 § har getts en otydlig utformning. Enligt utskottets uppfattning blir innebörden något tydligare om första stycket får följande lydelse: ”Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all

verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. De granskar på samma sätt, genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts i företag enligt 3 kap. 17 och 18 §§, även verksamheten i de företagen.” Med en sådan utformning av första stycket bör i andra stycket ordet ”De” bytas ut mot ”Revisorena”.

I 9 kap. 16 § tredje stycket bör uttrycket ”17 och 18 §§” bytas mot uttrycket ”17 eller 18 §”.

I övergångsbestämmelsen ges en föreskrift om fullmäktiges ”sammanträde i 5 kap. 25 a §”. Enligt utskottets uppfattning stämmer det bättre med normalt språkbruk att tala om ”sammanträde enligt” en paragraf.

Utskottet tillstyrker med de ovan föreslagna ändringarna lagförslagen i propositionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *valbarhet*

att riksdagen med bifall till proposition 1998/99:66 och med avslag på motion 1998/99:K26 yrkande 1 antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunallagen (1991:900) såvitt avser 4 kap. 6 §,

res. 1 (kd)

2. beträffande *en oberoende kommunal revision*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:K21 yrkande 1 och 1998/99:K22 yrkande 1,

res. 2 (m, fp)

res. 3 (kd)

3. beträffande *beredning av revisorernas budget*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:K22 yrkande 2 och 1998/99:K23,

res. 4 (fp)

4. beträffande *ordförandeskap*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:K21 yrkande 2, 1998/99:K22 yrkande 3 och 1998/99:K26 yrkande 2,

res. 5 (m, kd, fp)

5. beträffande *partirepresentation*

att riksdagen avslår motion 1998/99:K25 yrkandena 1 och 2,

res. 6 (mp)

6. beträffande *certifiering av biträden*

att riksdagen avslår motion 1998/99:K25 yrkandena 3 och 4,

res. 7 (mp)

7. beträffande *jävssituationer*

att riksdagen avslår motion 1998/99:K24,

8. beträffande *särskild lag om kommunala företag*

att riksdagen avslår motion 1998/99:K21 yrkande 4,

res. 8 (m, kd, fp)

9. beträffande *benämningen lekmannarevisor*

att riksdagen med bifall till proposition 1998/99:66 samt med avslag på motionerna 1998/99:K20 och 1998/99:K21 yrkande 3 antar regeringens förslag till

dels lag om ändring i kommunallagen (1991:900) såvitt avser 3 kap. 17 § och 9 kap. 9 § med den ändringen att 9 kap. 9 § erhåller den i *bilaga 4* som *Utskottets förslag* betecknade lydelsen,
dels lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),

res. 9 (m, kd)

10. beträffande *skyldighet att anmäla brottsmisstanke*

att riksdagen avslår motion 1998/99:K25 yrkande 5,

11. beträffande *lagförslagen*

att riksdagen med bifall till proposition 1998/99:66 antar regeringens förslag till

dels lag om ändring i kommunallagen (1991:900) till den del den inte berörs ovan under momenten 1 och 9 med de ändringarna att

dels fjärde delssatsen i ingressen skall ha följande lydelse: ”*dels* att 3 kap. 17 §, 4 kap. 6 och 17 §§, 5 kap. 19, 23 och 31 §§, 6 kap. 7 och 19 §§, 7 kap. 8 §, 8 kap. 17 och 18 §§, 9 kap. 4 och 20 §§ samt 10 kap. 2 § skall ha följande lydelse,”,

dels i 9 kap. 5 § ordet ”beslutsföra” skall bytas ut mot ”beslutföra”,

dels i 9 kap. 16 § orden ”och 18 §§” skall bytas ut mot ”eller 18 §”,

dels i övergångsbestämmelsen orden ”sammanträde i 5 kap. 25 a §” skall bytas ut mot ”sammanträde enligt 5 kap. 25 a §”,

dels lag om ändring i lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag,

dels lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,

dels lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220),

dels lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade,

dels lag om upphävande av lagen (1996:945) om sammanläggningsdelegerade för Skåne läns landsting,

dels lag om ändring i lagen (1996:1415) om försöksverksamhet med regionförbund i Kalmar län och Skåne län,

dels lag om upphävande av lagen (1997:222) om sammanläggningsdelegerade för Västra Götalands läns landsting.

Stockholm den 6 maj 1999

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson

Reservationer

1. Valbarhet (mom. 1)

Ingvar Svensson (kd) och Björn von der Esch (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "I propositionen" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Som regeringen anför finns det både fördelar och nackdelar med att kunna rekrytera revisorerna bland fullmäktiges ledamöter. Enligt utskottets uppfattning överväger nackdelarna. Revisorerna skall, som framhålls i motion 1998/99:K26 (kd), vara personer som i alla lägen kan uppträda självständigt och fria från vad kommunalråd, landstingsråd och andra ledande företrädare för kommunen eller landstingen önskar. En bestämmelse av innebörd att fullmäktigeledamöter och ersättare för dem inte blir valbara som revisorer eller revisorsersättare bör därför tas in i kommunallagen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *valbarhet*

att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:66 och med bifall till motion 1998/99:K26 yrkande 1 antar regeringens förslag till lag om ändring i kommunallagen (1991:900) såvitt avser 4 kap. 6 § med den ändringen att paragrafen erhåller den i *bilaga 4* som *Reservanternas förslag* betecknade lydelsen,

2. En oberoende kommunal revision (mom. 2)

Per Unckel (m), Jerry Martinger (m), Inger René (m), Nils Fredrik Aurelius (m) och Helena Bargholtz (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Konstitutionsutskottet delar finansutskottets" och slutar med "yrkande 1 avstyrks." bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet delar uppfattningen i en avvikande mening till finansutskottets yttrande och anser att många argument talar för en helt oberoende revision i kommuner och landsting. Med en växande och alltmer komplex kommunal verksamhet har det blivit allt svårare för icke-professionella revisorer att fullgöra en revisionsuppgift som tillgodoser relevanta krav. Även om förslaget i propositionen innebär vissa förbättringar inom ramen för en förtroendevald revision anser utskottet att det hade varit värdefullt med ett förslag som möjliggjort en helt professionell och oberoende kommunal revision, som anges i motion K22 (fp) yrkande 1.

Utskottet anser därför i likhet med motionärerna bakom motion K21 (m) yrkande 1 att en försöksverksamhet med en professionell och helt oberoende revision bör startas i ett antal kommuner och landsting. Därigenom kan erfarenhet fås av hur en sådan ordning skulle fungera i jämförelse med den förtroendemanna-ledda modell som regeringens förslag utgår från. Om försöksverksamheten blir framgångsrik, bör därefter en generell möjlighet införas i kommunallagen som ger kommuner och landsting frihet att välja att införa en oberoende kommunal revision.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av de nämnda motionsyrkandena ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *en oberoende kommunal revision*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:K21 yrkande 1 och med anledning av motion 1998/99:K22 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. En oberoende kommunal revision (mom. 2)

Ingvar Svensson (kd) och Björn von der Esch (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Konstitutionsutskottet delar finansutskottets" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Med en växande och alltmer komplex kommunal verksamhet har det blivit allt svårare för icke-professionella revisorer att fullgöra en revisionsuppgift som tillgodoser relevanta krav. Även om förslaget i propositionen innebär vissa förbättringar inom ramen för en förtroendevald revision anser utskottet därför i likhet med motionärerna bakom motion K21 (m) yrkande 1 att en försöksverksamhet med en professionell och helt oberoende revision bör startas i ett antal kommuner och landsting. Därigenom kan erfarenhet fås av hur en sådan ordning skulle fungera i jämförelse med den förtroendemanna-ledda modell som regeringens förslag utgår från.

Detta bör med bifall till den nämnda motionen och med anledning av motion K22 (fp) yrkande 1 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *en oberoende kommunal revision*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:K21 yrkande 1 och med anledning av motion 1998/99:K22 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Helena Bargholtz (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Konstitutionsutskottet delar regeringens" och slutar med "(s) avstyrks." bort ha följande lydelse:

Som anförs i en avvikande mening till finansutskottets yttrande är det olämpligt att styrelsen skall ha ett avgörande inflytande över i vilken utsträckning granskning skall ske. Detta inte minst med hänsyn till att styrelsen själv är föremål för granskning. Konstitutionsutskottet anser att en lämplig ordning är att fullmäktige utser en särskild budgetberedning för revisionsanslaget på det sätt som anges i Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets förslag till revisionsreglemente. På detta sätt markeras revisionens självständighet. Enligt utskottets mening är denna princip så väsentlig att den bör lagregleras. Regeringen bör därför som begärs i motion 1998/99:K22 (fp) yrkande 2 återkomma till riksdagen med erforderligt förslag till ändring i kommunallagen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *beredning av revisorernas budget*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:K22 yrkande 2 och med anledning av motion 1998/99:K23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5. Ordförandeskap (mom. 4)

Per Unckel (m), Ingvar Svensson (kd), Jerry Martinger (m), Inger René (m), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m) och Helena Bargholtz (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Enligt 8 kap." och slutar med "yrkande 2 avstyrks." bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet delar uppfattningen i en avvikande mening till finansutskottets yttrande att ordföranden i revisionen normalt bör utses efter nominering av minoriteten i fullmäktige. Det överensstämmer också med den ordning som enhälligt förordades av Kommunrevisionsutredningen. Frågan om ordförandeskapet i revisionen kan i dag hanteras olika i olika kommuner. Regeringen har i propositionen avstått från att tydligt förorda den princip som utredningen rekommenderade. Enligt utskottets uppfattning bör ett förordande av denna princip göras. Utskottet anser att det kan ske i samband med att en bestämmelse införs om att revisorerna inom sig skall utse en ordförande. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag till sådan bestämmelse.

Härigenom tillgodoses motionerna 1998/99:K21 (m) yrkande 2, 1998/99:K22 (fp) yrkande 3 och 1998/99:K26 (kd) yrkande 2.

4. beträffande *ordförandeskap*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:K21 yrkande 2, 1998/99:K22 yrkande 3 och 1998/99:K26 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Partirepresentation (mom. 5)

Per Lager (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Konstitutionsutskottet delar" och slutar med "och 2 avstyrks." bort ha följande lydelse:

En effektiv kommunal revision måste kännetecknas av oberoende och opartiskhet. Det är därför riktigt att på det sätt som anges i propositionen ställa höga krav på oberoende, effektivitet och kompetens. Som anføres i en avvikande mening till finansutskottets yttrande och i motion K25 (mp) bör också kravet på representativitet säkras. Således bör samtliga grupperingar som är representerade i fullmäktige också vara företrädare bland revisorerna. Regeringen bör därför enligt konstitutionsutskottets uppfattning återkomma med förslag till riksdagen som innebär att en bestämmelse med denna innebörd tas in i kommunallagen.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *partirepresentation*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:K25 yrkande 2 och med anledning av motion 1998/99:K25 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Certifiering av biträden (mom. 6)

Per Lager (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Konstitutionsutskottet delar" och slutar med "och 4." bort ha följande lydelse:

Som anføres i en avvikande mening till finansutskottets yttrande och i motion K25 (mp) bör det i kommunallagen införas en regel om certifiering av de sakkunniga biträdena. Regeln bör utformas så att yrkesverksamma skall ha tillräckliga teoretiska kunskaper samt erfarenheter inom det specifika område som certifieringen avser. Enligt konstitutionsutskottets mening bör det finnas ett certifieringsorgan som ansvarar för kontroll m.m. Särskilda övergångsregler bör föreskrivas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till bestämmelser av angiven innebörd.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *certifiering av biträden*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:K25 yrkande 4 och med anledning av motion 1998/99:K25 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Per Unckel (m), Ingvar Svensson (kd), Jerry Martinger (m), Inger René (m), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m) och Helena Bargholtz (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Konstitutionsutskottet delar" och slutar med "yrkande 4." bort ha följande lydelse:

Konstitutionsutskottet kan i stort ställa sig bakom förslagen i propositionen till en samordnad revision av kommunal verksamhet i förvaltningsform och i företagsform. Utgångspunkten för förslagen har varit dagens förhållanden och gällande regelsystem.

Utskottet finner det emellertid, som anförs i en avvikande mening till finansutskottets yttrande, vara otillfredsställande med de ständiga och parallella ändringar som måste vidtas i kommunallagen och aktiebolagslagen. Detta belyser det angelägna i att lagstiftning och annat regelverk på sikt utformas så att förvaltningsformen ånyo blir det helt dominerande sättet att bedriva kommunal verksamhet. Ett alternativt sätt är att aktiebolagslagen – som i grunden är utformad för privaträttslig verksamhet – inte bör gälla för kommunala företag utan att en särskild bolagsform för kommunala företag inrättas. Inte minst den avancerade och i grunden helt onödiga form av skatteplanering som nu bedrivs genom kommunala bolag aktualiserar denna fråga. Skattefrågorna uppstår enbart därför att verksamheten bedrivs i aktiebolagsform, eftersom kommunal verksamhet i förvaltningsform är skattebefriad. Utskottet vill understryka att en särskild lag om kommunala företag helt kan anpassas till de speciella förhållanden som kommunala företag verkar under.

Enligt utskottets uppfattning behövs således, som framhålls i motion 1998/99:K21 (m), en särskild lag om kommunala företag. Riksdagen bör därför uppdra åt regeringen att återkomma med förslag till en sådan lag.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. *beträffande särskild lag om kommunala företag*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:K21 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

9. Benämningen lekmanarevisor (mom. 9)

Per Unckel (m), Ingvar Svensson (kd), Jerry Martinger (m), Inger René (m), Björn von der Esch (kd) och Nils Fredrik Aurelius (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar med "Konstitutionsutskottet anser" och på s. 21 slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Trots lagutskottets uttalande våren 1998 har regeringen tagit fram ytterligare lagförslag där uttrycket "lekmanarevisorer" används som benämning på sådana förtroendevalda revisorer som väljs för att genomföra en allmän granskning i aktiebolag. I sammanhanget finns anledning att erinra om att begreppet förtroendevalda traditionellt har använts i lagstiftningen som beteckning på de personer som av fullmäktige eller motsvarande organ har

tilldelats uppdrag. Därtill kommer att begreppet lekmän är oegentligt i samband med den typ av uppdrag som det här är fråga om, eftersom det till den förtroendevalda revisorsfunktionen med fördel kan väljas personer som i sin yrkesutövning är just revisorer, vilket inte torde vara helt ovanligt beträffande de förtroendevalda revisorerna i kommunerna.

Trots de starka skäl som finns för att snarast utmönstra ordet lekmanarevisor ur lagstiftningen har lagutskottet, inom vars beredningsområde aktiebolagslagen ligger, avstyrkt motionsyrkanden om att benämningen lekmanarevisor i aktiebolagslagen och kommunallagen skall bytas ut mot benämningen förtroendevald revisor. Användningen av ordet i aktiebolagslagen får visserligen anses vara styrande för dess användning i kommunallagen. Konstitutionsutskottet instämmer dock i vad som anförts av företrädarna för Moderata samlingspartiet och Kristdemokraterna i en avvikande mening till lagutskottets yttrande om att motionsyrkandena hade bort tillstyrkas.

Konstitutionsutskottet anser därför att ordet lekmanarevisor i olika böjningsformer i de föreliggande förslagen till lagtext bör bytas ut mot ”förtroendevald revisor” i motsvarande böjningsformer. Därutöver bör motsvarande ändring göras i övriga delar av aktiebolagslagen.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *benämningen lekmanarevisor*

att riksdagen med anledning av proposition 1998/99:66 och med bifall till motionerna 1998/99:K20 och 1998/99:K21 yrkande 3

dels antar regeringens förslag till

dels lag om ändring i kommunallagen (1991:900) såvitt avser 3 kap. 17 § och 9 kap. 9 § i den i *bilaga 4* som *Utskottets förslag* betecknade lydelsen med den ändringen att ordet ”lekmanarevisor” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”förtroendevald revisor” i motsvarande form,

dels lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) med den ändringen att ordet ”lekmanarevisor” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”förtroendevald revisor” i motsvarande form,

dels beslutar att i 11 kap. 1–13, 16–18 och 20 §§, 15 kap. 2 och 13 §§ och 18 kap. 4 a § samt i rubrikerna närmast före 11 kap. 4, 9, 13, 14, 16, 17 och 18 §§ och 15 kap. 2 § aktiebolagslagen (1975:1385) ordet ”lekmanarevisor” i olika böjningsformer skall bytas ut mot ”förtroendevald revisor” i motsvarande form,

dels beslutar att i 8 kap. 2 § årsredovisningslagen (1995:1554) ordet ”lekmanarevisorerna” skall bytas ut mot ”de förtroendevalda revisorerna”,

Skyldighet att anmäla brottsmisstanke

Per Lager (mp) anför:

Som anføres i motion 1998/99:K25 bör revisorerna, om framställningar i nämnd och fullmäktige har misslyckats, anmäla misstanke om brott direkt till åklagare. Jag förutsätter att regeringen återkommer med förslag om sådan anmälningsskyldighet till åklagare efter det att Ekosekretessutredningen har presenterat sitt förslag, och jag avstår därför nu från att reservera mig i frågan.

1 Förslag till lag om ändring i kommunallagen (1991:900)¹

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (1991:900)

dels att 9 kap. 16 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 9 kap. 5 § skall betecknas 5 kap. 20 b §, att nuvarande 9 kap. 6, 7–15 §§ skall betecknas 9 kap. 7, 9–17 §§ och att nuvarande 9 kap. 17 § skall betecknas 5 kap. 25 b §,

dels att de nya 5 kap. 20 b §, 9 kap. 8, 9, 11–13, 15 och 16 §§ skall ha följande lydelse,

dels att 3 kap. 17 §, 4 kap. 6 och 17 §§, 5 kap. 19, 23 och 31 §§, 6 kap. 7 och 19 §§, 7 kap. 8 §, 8 kap. 17 och 18 §§ samt 9 kap. 4 och 20 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 9 kap. 6 §, 7 §, 10 §, 12 § och 14 § skall sättas närmast före de nya 9 kap. 7 §, 9 §, 12 §, 14 § respektive 16 § samt att rubriken närmast före 9 kap. 16 § skall sättas närmast före den nya 5 kap. 25 a §,

dels att det i lagen skall införas fem nya paragrafer, 4 kap. 17 a §, 5 kap. 20 a och 25 a §§ samt 9 kap. 5 och 6 §§ av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 9 kap. 8 § skall införas en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 kap.**17 §²

Innan en kommun eller ett landsting lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett aktiebolag där kommunen eller landstinget innehar samtliga aktier, skall fullmäktige

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,

2. utse samtliga styrelseledamöter och minst en revisor,

3. se till att fullmäktige får yttra sig innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Om en kommun eller ett landsting med stöd av 16 § lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett aktiebolag där kommunen eller landstinget innehar samtliga aktier, skall fullmäktige

2. utse samtliga styrelseledamöter,

Fullmäktige skall också utse minst en lekmannarevisor i aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar

¹ Lagen omtryckt 1998:1.

² Senaste lydelse 1998:765.

Detsamma gäller, när kommunen eller landstinget ensam bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet.

I fråga om aktiebolag som avses i första stycket skall fullmäktige även utse minst en lekmannarevisor.

samtliga aktier.

Vad som anges i första stycket gäller, när kommunen ensam eller landstinget ensamt bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Fullmäktige skall även utse minst en revisor i en sådan stiftelse.

Till lekmannarevisor i aktiebolaget eller revisor i stiftelsen skall fullmäktige utse någon av de revisorer eller revisorsersättare som enligt 9 kap. 1 § valts för granskning av styrelsen och övriga nämnders verksamhet.

4 kap.

6 §

Den som är anställd hos en kommun eller ett landsting för att ha den ledande ställningen bland personalen är inte valbar.

Den som är chef för en förvaltning som hör till en nämnds verksamhetsområde får inte väljas till ledamot eller ersättare i nämnden.

Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget är inte valbar som revisor eller revisorsersättare för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten. Detsamma gäller make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller annan närstående till den redovisningsskyldige.

17 §

Ledamöterna i nämnder får väcka ärenden i nämnderna.

Revisorerna får väcka ärenden i en nämnd om ärendet rör granskningen av verksamheten i nämnden. När revisorsersättarna tjänstgör har de samma rätt att väcka ärenden som revisorerna.

17 a §

Revisorerna får väcka ärenden i en fullmäktigeberedning om ärendet rör granskningen av verksamheten i fullmäktigeberedningen. När revisorsersättarna tjänstgör har de

5 kap.

19 §

Om en ledamot enligt 20 § eller 9 kap. 4 § är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet deltagande på grund av jävet inte uppgår till det antal som föreskrivs i 18 §.

Om en ledamot enligt 20 eller 20 a § är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet deltagande på grund av jävet inte uppgår till det antal som föreskrivs i 18 §.

20 a §

Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget får inte delta i

1. val av revisor eller revisorsersättare för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten, eller

2. handläggningen av ärenden om ansvarsfrihet för verksamheten.

Detsamma gäller också make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller annan närstående till den redovisningsskyldige.

20 b §

Trots 20 a § får enskilda förtroendevalda mot vilka anmärkning kan riktas enligt 9 kap. 17 § andra stycket delta i fullmäktiges överläggningar, när revisionsberättelsen över den verksamhet som de har ansvaret för behandlas.

Ordföranden och vice ordförandena i en nämnd får också delta i fullmäktiges överläggning när verksamhet inom den egna nämnden behandlas.

Vad som nu har sagts gäller även om de förtroendevalda inte är ledamöter i fullmäktige.

23 §

Ärenden i fullmäktige får väckas av

1. en nämnd,
2. en ledamot genom motion,
3. revisorerna, om ärendet gäller förvaltning som har samband med revisionsuppdraget,
3. revisorerna eller revisorsersättarna när de tjänstgör, om ärendet gäller förvaltning som har samband med revisionsuppdraget eller om ärendet gäller granskningen,
4. en fullmäktigeberedning, om fullmäktige har föreskrivit det, eller
5. styrelsen i ett sådant företag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§, om fullmäktige har beslutat det för särskilda fall.

Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige också väckas av minst fem procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar. Initiativet skall vara skriftligt, ange den aktuella frågan samt innehålla initiativtagarnas egenhändiga namnteckningar, namnförtydliganden och uppgift om deras adresser.

25 a §

Fullmäktige skall vid ett sammanträde före utgången av juni månad året efter det år som revisionen avser besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller vägras.

Fråga om ansvarsfrihet för en gemensam nämnd skall prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

31 §

Fullmäktige får behandla revisionsberättelsen utan föregående beredning. Fullmäktige får behandla revisionsberättelsen utan föregående beredning. *Fullmäktige skall dock inhämta förklaringar över de anmärkningar som har framställts i revisionsberättelsen.*

Om en förtroendevald har vägrats ansvarsfrihet, får fullmäktige också utan ytterligare beredning besluta att den förtroendevaldes uppdrag skall återkallas enligt 4 kap. 10 §.

6 kap.

7 §

Nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

De skall också se till att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan.

De skall också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

1998/99:KU30
Bilaga 1

19 §

En nämnd får kalla en ledamot eller en ersättare i fullmäktige, en annan nämnd eller beredning, en anställd hos kommunen eller landstinget eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde med nämnden för att lämna upplysningar.

En nämnd får kalla en ledamot eller en ersättare i fullmäktige, en annan nämnd eller beredning, en revisor eller en revisorsersättare, en anställd hos kommunen eller landstinget eller en särskild sakkunnig att närvara vid ett sammanträde med nämnden för att lämna upplysningar.

Den som har kallats till ett sammanträde får, om nämnden beslutar det, delta i överläggningarna men inte i besluten.

7 kap.

8 §

Företrädare för de anställda hos en kommun eller ett landsting (*personalföreträdare*) får, i den omfattning som anges i 9–13 §§, närvara vid sammanträden med andra nämnder än styrelsen. Företrädare för anställda i kommuner eller landsting som samverkar i en gemensam nämnd får i motsvarande omfattning närvara vid sammanträden med den gemensamma nämnden.

Närvarorätt saknas dock i *revisionsnämnder*, *förtroendenämnder*, valnämnder och överförmyndarnämnder.

Företrädare för de anställda hos en kommun eller ett landsting (*personalföreträdare*) får, i den omfattning som anges i 9–13 §§, närvara vid sammanträden med andra nämnder än styrelsen. Företrädare för anställda i kommuner eller landsting som samverkar i en gemensam nämnd får i motsvarande omfattning närvara vid sammanträden med den gemensamma nämnden.

Närvarorätt saknas dock *vid revisorernas sammanträden*, i *patientnämnder*, valnämnder och överförmyndarnämnder.

8 kap.

17 §

Årsredovisningen skall lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 1 juni året efter det år som redovisningen avser.

Årsredovisningen skall lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Årsredovisningen skall godkännas av fullmäktige. Det bör inte ske innan fullmäktige enligt 9 kap. 16 § andra stycket beslutat om ansvarsfrihet skall beviljas eller vägras.

Årsredovisningen skall godkännas av fullmäktige. Det bör inte ske innan fullmäktige enligt 5 kap. 25 a § beslutat om ansvarsfrihet skall beviljas eller vägras.

1998/99:KU30
Bilaga 1

9 kap.

4 §

Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget får inte

1. vara revisor eller revisorsersättare för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten,

2. delta i val av revisor eller revisorsersättare som skall granska sådan verksamhet, eller

3. delta i handläggningen av ärenden om ansvarsfrihet för verksamheten.

Första stycket skall tillämpas också på make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller annan närstående till den redovisningsskyldige.

I fråga om jäv för en revisor och en revisorsersättare skall bestämmelserna i 6 kap. 25 § om jäv tillämpas.

En revisor eller en revisorsersättare som är jävig i ett ärende får inte delta eller närvara vid behandlingen av ärendet. Denne får dock vidta åtgärder som någon annan inte kan vidta utan olägligt uppskov.

Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom, skall självant ge det till känna.

5 §

Har det uppkommit en fråga om jäv mot någon av revisorerna skall de samfällt besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om revisorerna inte är beslutsföra utan honom och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

Ett beslut om jäv får överklagas endast i samband med överklagandet av det beslut varigenom ärendet avgörs.

6 §

Från jäv skall bortses när frågan om partiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

8 §

Revisorerna skall i sin granskning biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs.

De sakkunniga skall ha den insikt och erfarenhet av kommunal verksamhet som fordras för att kunna fullgöra uppdraget.

9 §

Revisorerna granskar i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden.

De prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden och genom de revisorer eller lekmannarevisorer som utsetts enligt 3 kap. 17 och 18 §§.

De prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär skall de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om nämnden finner att det föreligger misstanke om brott och inte utan oskäligt dröjsmål vidtar åtgärder, är revisorerna skyldiga att rapportera nämndens agerande till fullmäktige.

11 §

Vad som sägs om nämnder i 7 § gäller också fullmäktigeberedningar.

Vad som sägs om nämnder i 9 § gäller också fullmäktigeberedningar.

12 §

Nämnderna och de anställda är

Nämnderna och de enskilda le-

skyldiga att lämna revisorerna de upplysningar som behövs för revisionsarbetet.

damöterna och ersättarna i dessa samt de anställda är skyldiga att lämna revisorerna de upplysningar som behövs för revisionsarbetet.

1998/99:KU30
Bilaga 1

De skall också ge revisorerna tillfälle att när som helst inventera de tillgångar som nämnderna har hand om och ta del av de räkenskaper och andra handlingar som berör nämndernas verksamhet.

13 §

Vad som sägs om nämnder i 10 § gäller också fullmäktigeberedningar.

Vad som sägs om nämnder i 12 § gäller också fullmäktigeberedningar.

15 §

De beslut som revisorerna fattar om sin förvaltning skall tas upp i protokoll.

De beslut som revisorerna fattar om sin förvaltning *och om jäv* skall tas upp i protokoll.

Föreskrifterna i 6 kap. 30 § om justering av protokoll och tillkännagivande om justeringen skall tillämpas också på revisorernas protokoll.

16 §

Revisorerna skall varje år till fullmäktige avge en berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret.

De sakkunnigas rapporter skall fogas till revisionsberättelsen.

Granskningsrapport enligt 11 kap. 6 § aktiebolagslagen (1975:1385) som har lämnats för ett aktiebolag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ skall också fogas till revisionsberättelsen.

20 §

I kommunalförbund med förbundsdirektion skall revisorerna avge en revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Vad som sägs om fullmäktige i 5, 16 och 17 §§ skall beträffande sådana förbund gälla förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

I kommunalförbund med förbundsdirektion skall revisorerna avge en revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Vad som sägs om fullmäktige i 5 kap. 20 b, 25 a, 25 b och 31 §§ skall beträffande sådana förbund gälla förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

10 kap.

2 §

Följande beslut får överklagas:

1. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund,

2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art,

3. beslut av förbundsstyrelsen eller en annan nämnd eller ett partsammansatt organ i ett kommunalförbund, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art, samt

4. sådana beslut av revisorerna
som avses i 9 kap. 13 §.

4. sådana beslut av revisorerna
som avses i 9 kap. 15 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Fullmäktiges sammanträde i 5 kap. 25 a § såvitt avser revisionen av 1999 års verksamhet får dock hållas senast före utgången av december år 2000. Till utgången av år 2000 får 8 kap. 17 § tillämpas i sin äldre lydelse.

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 42 § och 11 kap. 14 och 19 §§ aktiebolagslagen (1975:1385)³ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***10 kap.**42 §⁴

Revisorn är skyldig att lämna medrevisor, lekmannarevisor, särskild granskare som avses i 11 kap. 21 §, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Revisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

11 kap.14 §⁵

Granskningsrapporten skall lämnas till bolagets styrelse senast tre veckor före den bolagsstämma som avses i 9 kap. 7 § första stycket.

I rapporten skall lekmannarevisorn uttala sig om sådana förhållanden som avses i 4 § och om sådana förhållanden som han har varit skyldig att granska enligt 5 §. Om lekmannarevisorn finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot eller mot den verkställande direktören, skall han upplysa om detta i rapporten och lämna uppgift om anledningen till anmärkningen.

En lekmannarevisor får i granskningsrapporten lämna även andra upplysningar som han anser att aktieägarna bör få kännedom om.

Granskningsrapporten skall lämnas till bolagets styrelse senast tre veckor före den bolagsstämma som avses i 9 kap. 7 § första stycket.

En lekmannarevisor får i granskningsrapporten lämna även andra upplysningar som han anser att aktieägarna bör få kännedom om.

19 §⁶

³ Lagen omtryckt 1993:150.

⁴ Senaste lydelse 1998:760.

⁵ Senaste lydelse 1998:760.

Lekmannarevisorn är skyldig att lämna bolagets revisor, annan lekmanarevisor, särskild granskare som avses i 21 § och, om bolaget har försetts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Lekmannarevisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Lekmannarevisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

⁶ Senaste lydelse 1998:760.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 13 § lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

13 §⁷

En revisor får inte till dem som saknar rätt att erhålla kännedom om den årsredovisningsskyldiges angelägenheter lämna upplysningar om sådant som revisorn har fått kännedom om vid fullgörande av sitt uppdrag, om det kan lända till förfång för den årsredovisningsskyldige.

Revisorn är skyldig att lämna medrevisor, ny revisor och, om den årsredovisningsskyldige har försatts i konkurs, konkursförvaltaren erforderliga upplysningar om den årsredovisningsskyldiges angelägenheter. Revisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om företagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorn i ett handelsbolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

⁷ Senaste lydelse 1984:946.

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 16 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

16 §

Revisorerna får inte lämna upplysningar till enskilda medlemmar eller utomstående om sådana föreningens angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till nackdel för föreningen.

Revisorerna är skyldiga att

1. till föreningsstämman lämna alla upplysningar som stämman begär, om det inte skulle vara till väsentlig nackdel för föreningen,
2. till medrevisor, granskare som avses i 17 §, ny revisor och, om föreningen har försatts i konkurs, konkursförvaltare lämna erforderliga upplysningar om föreningens angelägenheter, samt
3. på begäran lämna upplysningar om föreningens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorerna i en förening som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldiga att på begäran lämna upplysningar om föreningens angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 15 § stiftelselagen (1994:1220) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

15 §

Revisorerna får inte lämna upplysningar till utomstående om sådana stiftelsens angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till nackdel för stiftelsen.

Revisorerna är skyldiga att

1. till medrevisor, ny revisor, tillsynsmyndigheten och, om stiftelsen har försatts i konkurs, konkursförvaltaren lämna behövliga upplysningar om stiftelsens angelägenheter, samt

2. på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelsen i andra stycket 1 om upplysningsskyldighet till tillsynsmyndigheten gäller inte när det är fråga om sådan stiftelse som avses i 9 kap. 10 § första stycket.

Revisorerna i en stiftelse som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldiga att på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

Härigenom föreskrivs att 22 § lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §⁸

Delegerade väljer tre eller flera revisorer och minst lika många revisorsersättare som skall granska arbetsutskottets och kommittéernas verksamhet. I fråga om valbarhet till revisor eller revisorsersättare, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse tillämpas bestämmelserna i 15 § om ledamöter och ersättare i arbetsutskottet.

Revisorerna skall det år då indelningsändringen träder i kraft avge en berättelse om resultatet av revisionen till kommunfullmäktige i kommunen enligt den nya indelningen. Fullmäktige skall vid sammanträde före utgången av detta år besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller om någon åtgärd för att bevara kommunens rätt skall vidtas.

I fråga om revisionen tillämpas i övrigt bestämmelserna om revision i 9 kap. kommunallagen (1991:900). I fråga om revisionen tillämpas i övrigt bestämmelserna om revision i 9 kap. kommunallagen (1991:900).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

⁸ Senaste lydelse 1991:1694.

7 Förslag till lag om upphävande av lagen (1996:945) om
sammanläggningsdelegerade för Skåne läns landsting

1998/99:KU30
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att lagen (1996:945) om sammanläggningsdelegerade
för Skåne läns landsting skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1999.

Härigenom föreskrivs att 34 § lagen (1996:1415) om försöksverksamhet med regionförbund i Kalmar län och Skåne län skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

Vad som föreskrivs i 9 kap. kommunallagen (1991:900) om revision skall i tillämpliga delar gälla för ett regionförbund.

Föreskrifterna i 9 kap. 1 och 2 §§ kommunallagen gäller dock inte för ett regionförbund.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

9 Förslag till lag om upphävande av lagen (1997:222) om sammanläggningsdelegerade för Västra Götalands läns landsting

1998/99:KU30
Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att lagen (1997:222) om sammanläggningsdelegerade för Västra Götalands läns landsting skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1999.

Finansutskottets yttrande

1998/99:FiU4y

En stärkt kommunal revision (prop. 1998/99:66)

1998/99:KU30
Bilaga 2

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har genom beslut den 18 mars 1999 berett finansutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1998/99:66 En stärkt kommunal revision jämte de motioner som väckts i ärendet.

Propositionen

I proposition 1998/99:66 föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i kommunallagen (1991:900),
2. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
3. lag om ändring i lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag,
4. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
5. lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220),
6. lag om ändring i lagen (1979:412) om kommunala indelningsdelegerade,
7. lag om upphävande av lagen (1996:945) om sammanläggningsdelegerade för Skåne läns landsting,
8. lag om ändring i lagen (1996:1415) om försöksverksamhet med regionförbund i Kalmar län och Skåne län,
9. lag om upphävande av lagen (1997:222) om sammanläggningsdelegerade för Västra Götalands läns landsting.

Motionerna

1998/99:K20 av Lennart Hedquist och Ola Rask (m, s) vari yrkas att riksdagen beslutar att benämningen lekmanarevisor i aktiebolagslagen och kommunallagen skall utbytas mot benämningen förtroendevald revisor i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:K21 av Per Unckel m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en försöksverksamhet med oberoende kommunal revision i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ordförande i revisionen bör hämtas från minoriteten,
3. att riksdagen beslutar att benämningen på de förtroendevalda som väljs att utföra en allmän granskning enligt aktiebolagslagen skall vara förtroendevald revisor och inte lekmanarevisor,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en särskild lag om kommunala företag.

1998/99:K22 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en oberoende revision i kommunerna,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag på lagfäst särskild budgetberedning i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ordföranden i revisionen bör utses av oppositionen.

1998/99:K23 av Rune Berglund (s) vari yrkas att riksdagen beslutar i enlighet med vad i motionen anförts om ändring av 5 kap. 20 a §.

1998/99:K24 av Leif Jakobsson och Marie Granlund (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jävssituationer för förtroendevalda revisorer i kommunal verksamhet.

1998/99:K25 av Per Lager m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring i kommunallagen att samtliga partier i fullmäktige ges möjlighet att bli representerade i revisionen,
2. att riksdagen, vid avslag på yrkande 1, hos regeringen begär förslag till sådan ändring i kommunallagen att samtliga partier i fullmäktige ges möjlighet att bli representerade i revisionen,
3. att riksdagen beslutar om sådan ändring i kommunallagen att krav på certifiering införs,
4. att riksdagen, vid avslag på yrkande 3, hos regeringen begär förslag till sådan ändring i kommunallagen att krav på certifiering införs,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyldighet att anmäla misstanke om brott till åklagare.

1998/99:K26 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om sådan ändring av kommunallagen att valbarheten som revisor eller revisorsersättare inskränks så att fullmäktigeledamöter och ersättare för dessa ej är valbara,
2. att riksdagen beslutar att den kommunala revisionen normalt skall ledas av oppositionen.

Utskottet

Finansutskottet delar inledningsvis regeringens bedömning att det finns ett behov av att stärka den kommunala revisionen. En väl fungerande revision av hög kvalitet är viktig såväl av kommunaldemokratiska skäl som för att främja en effektiv kommunal verksamhet. Revisionens viktiga roll i uppföljningen och kontrollen av den kommunala verksamheten har enligt utskottet ytterligare accentuerats genom övergången till mer målinriktade styrformer.

Utskottet ställer sig för sin del bakom propositionens förslag till lagändringar. Förslagen är enligt utskottet väl ägnade att förbättra den kommunala revisionens möjligheter att fullgöra sina uppgifter. Samtidigt noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen är beredd att överväga ytterligare åtgärder för att stärka revisionens ställning i kommuner och landsting. Utskottet övergår därefter till att behandla ett antal motionsyrkanden som har beröring med utskottets ansvarsområde.

1998/99:KU30
Bilaga 2

Motionerna

I *motion K21* av Per Unckel m.fl. (m) påtalas att som en följd av utredningens begränsande direktiv har inga alternativa modeller för kommunal revision prövats av utredningen. Samtidigt konstateras att det i samband med remissbehandlingen har efterlysts en professionell och helt ”oberoende” revision. Enligt motionärernas uppfattning finns det skäl att inom ramen för kommunal självstyrelse införa en möjlighet för en kommun eller ett landsting att välja en ordning med enbart professionell revision. I motionen föreslås att en sådan framtida generell möjlighet föregås av en försöksverksamhet med några kommuner som önskar pröva denna modell.

Enligt *motion K22* av Helena Bargholtz m.fl. (fp) är regeringens förslag ofullgånget och bristfälligt. I propositionen görs inte den åtskillnad mellan förvaltningsrevision och redovisningsrevision som skulle ha givit såväl förtroendevalda som yrkesmässiga revisorer klara uppgifter. Propositionen innebär en viss förstärkning av den kommunala revisionen genom att de förtroendevalda skall biträdas av sakkunniga. Däremot garanteras enligt motionärerna inte att det blir fråga om en professionell revision av tillräcklig omfattning. Enligt regeringsförslaget är det de förtroendevalda som skall avgöra omfattningen av de sakkunnigas verksamhet. Detta är enligt motionen inte förenligt med en oberoende revision och kommer därför inte heller att ge de sakkunnigas revision den trovärdighet som en verkligt oberoende ställning skulle ge.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka den kommunala verksamhetens särart, något som bl.a. tar sig uttryck i att det är de förtroendevalda som ansvarar för verksamheten i sin helhet. Mot denna bakgrund är det viktigt att revisionen inte minst ses som ett instrument för kommunaldemokratisk självkontroll. Detta system har hittills fungerat tillfredsställande. Utskottet delar därför regeringens bedömning att det för närvarande inte finns skäl att genomföra en genomgripande förändring i det nuvarande ansvarssystemet.

Utskottet konstaterar med anledning av vad som anförs i *motion K22* (fp) att regeringen är beredd att överväga behovet av en yrkesmässigt oberoende revision som komplement till den revision som sker av de förtroendevalda revisorerna om de i propositionen föreslagna reglerna om sakkunnigt biträde inte skulle visa sig vara tillräckliga. Någon åtgärd av det slag som föreslås i motionen är därför enligt utskottet för närvarande inte påkallad. Med hänsyn till att utskottet anser att det nuvarande systemet med förtroendevalda revisorer bör bestå kan utskottet vidare inte ställa sig bakom förslaget i *motion K21* (m) om en försöksverksamhet med en ordning med enbart professionell revision.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna *K21* (m) yrkande 1 och *K22* (fp) yrkande 1.

Motionerna

I *motion K21* av Per Unckel m.fl. (m) ställs krav på att ordföranden i revisionen skall utses av minoriteten. Motionärerna konstaterar att en sådan ordning förordades av Kommunrevisionsutredningen. Denna fråga kan, enligt vad som sägs i motionen, tyckas vara av mindre betydelse eftersom samtliga revisorer kan agera självständigt. I praktiken har dock frågan stor vikt med hänsyn till att ordföranden leder och planlägger revisionens arbete. Frågan hanteras i dag högst olika i olika kommuner. Riksdagen bör därför uttala sig för den princip som utredningen förordade.

Motsvarande synpunkter anläggs även i *motion K22* av Helena Bargholtz m.fl. (fp). För att garantera att revisionen är opartisk och tillförlitlig bör enligt motionen ordföranden utses av den politiska minoriteten såsom Kommunrevisionsutredningen föreslog.

I *motion K26* av Ingvar Svensson m.fl. (kd) anføres att av en enkätundersökning från våren 1997 framgår att ordförandeskapet i revisionen i cirka hälften av landets kommuner och landsting innehas av oppositionen. För att markera att revisorerna är oberoende och således inte knutna till den politiska majoriteten bör ordningen vara att ordföranden normalt utses från oppositionen. Det bör enligt motionen klart framgå av förarbetena till lagstiftningen.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att det kan vara en fördel om ordföranden för den kommunala revisionen hämtas från minoriteten. Enligt utskottets uppfattning är det emellertid en viktig grundprincip att kommuner och landsting ges stor frihet att organisera sitt förtroendemannaarbete. Frågan om ordförandeskapet för revisionen bör inte regleras i lag. Utskottet vill samtidigt och i likhet med regeringen peka på möjligheterna för kommuner och landsting att på frivillig väg införa den av motionärerna förordade ordningen för att markera revisionens oberoende i förhållande till den politiska majoriteten.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna K21 (m) yrkande 2, K22 (fp) yrkande 3 och K26 (kd) yrkande 2.

Revisorernas representativitet*Motionen*

I *motion K25* av Per Lager m.fl. (mp) framhåller motionärerna att en effektiv kommunal revision måste kännetecknas av oberoende och opartiskhet om inte trovärdigheten skall gå förlorad. Miljöpartiet ställer sig därför bakom regeringens bedömning att de personer som väljs till revisorer måste uppfylla kraven på oberoende, effektivitet och kompetens. Däremot anser motionärerna inte att förslaget tillräckligt säkrar kravet på representativitet. Förutsättningarna för tilltro till revisionsarbetet torde stärkas om samtliga av folket valda grupperingar är representerade bland revisorerna. I motionen föreslås

därför att det i kommunallagen tas in en bestämmelse som anger att samtliga partier i fullmäktige skall ges möjlighet att bli representerade i revisionen.

1998/99:KU30
Bilaga 2

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har ovan pekat på att kommuner och landsting bör ha stor organisatorisk frihet. Utskottet delar det som i propositionen anförts om att valet av revisorer bör ske med så stor representativitet som möjligt såväl när det gäller partier som i övrigt. Det bör dock ankomma på kommuner och landsting att själva ta ställning till hur denna avvägning skall ske.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motion K25 (mp) yrkandena 1 och 2.

Krav på certifiering

Motionen

I motion K25 av Per Lager m.fl. (mp) föreslås också att en regel om certifiering införs i kommunallagen. En regel om certifiering av de sakkunniga biträdena bör enligt motionärerna utformas så att yrkesverksamma skall ha tillräckliga teoretiska kunskaper samt erfarenheter inom det specifika verksamhetsområde som certifieringen avser. Särskilda övergångsregler bör finnas liksom ett certifieringsorgan som handhar nödvändig kontroll av handlingar, register m.m. I motionen framhålls också att former för utkrävande av ansvar av de yrkesverksamma revisorerna bör lösas genom civilrättsliga avtal.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om certifiering behandlas i propositionen. Utskottet delar regeringens bedömning att något sådant krav för närvarande inte bör införas. Utskottet noterar samtidigt att regeringen understryker att det kan finnas skäl att på nytt överväga frågan om ett lagreglerat krav på certifiering om det visar sig nödvändigt för att garantera att de förtroendevalda revisorerna skall biträdas av personal med erforderlig kompetens.

Utskottet avstyrker med det anförda motion K25 (mp) yrkandena 3 och 4.

Oberoende beredning av revisorernas budget

Motionerna

I motion K22 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) anför motionärerna att det är olämpligt att styrelsen – som själv är föremål för granskning – skall ha ett avgörande inflytande över i vilken utsträckning granskning skall ske. I motionen framhålls att regeringens argument är att om jäv ansågs föreligga genom att styrelsen bereder revisionens budget skulle inte ett samlat förslag till budget kunna läggas fram till fullmäktige. Detta kan dock, menar motionärerna, lösas genom att fullmäktige utser en särskild budgetberedning för

revisionsanslaget för att markera revisionens självständiga ställning. Denna ordning bör lagfästas.

1998/99:KU30
Bilaga 2

I *motion K23* av Rune Berglund (s) framhålls att det är tillfredsställande att det i propositionen finns förslag som på ett väsentligt sätt stärker den kommunala revisionen. Regeringens förslag är dock i ett avseende inte konsekvent, nämligen när det gäller beredningen av revisorernas budget. Motionären instämmer i regeringens bedömning att det är av stor vikt för revisorernas oberoende ställning att beredningen av deras budget är objektiv. Just därför bör redovisningsskyldiga inte delta i beredning eller i beslut om vilka resurser som de förtroendevalda revisorerna skall tilldelas av fullmäktige, dvs. inte ha inflytande på i vilken omfattning de skall granskas. Styrelsen, som skall granskas av revisorerna, bör således inte bereda revisorernas budget. Det bör i stället göras av ett av fullmäktige särskilt tillsatt organ. I motionen föreslås därför att en föreskrift om jäv eller obehörighet för de redovisningsskyldiga att delta i beredningen av revisorernas budget skall införas i kommunallagen.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser det väsentligt att den kommunala revisionen tillförsäkras tillräckliga ekonomiska resurser för att en kvalitativt god revisionsverksamhet skall kunna genomföras. När det gäller beredningen av anslaget till revisorerna pekar regeringen på att det i Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets förslag till revisionsreglemente anges att det kan vara lämpligt att fullmäktige utser en särskild budgetberedning för revisionsanslaget för att markera revisionens oberoende ställning. Utskottet anser i likhet med regeringen att detta kan vara en lämplig ordning. Det finns däremot enligt utskottets mening inte tillräckliga skäl att lagfästa en sådan ordning.

Med hänvisning till vad utskottet här anfört avstyrks motionerna K22 (fp) yrkande 2 och K23 (s).

Särskild lag om kommunala företag

Motionen

I *motion K21* av Per Unckel m.fl. (m) ställs krav på ett tillkännagivande till regeringen att – efter sedvanlig utredning – lägga fram förslag till riksdagen om en särskild lag om kommunala företag. Motionärernas utgångspunkt är att förvaltningsformen ånyo bör bli det helt dominerande sättet att bedriva kommunal verksamhet. Om behov av kommunala företag anses föreligga bör en särskild bolagsform för kommunala företag inrättas. En sådan lagstiftning kan enligt motionen helt anpassas till under vilka förhållanden som kommunal verksamhet skall bedrivas. Därigenom skulle också ideliga ändringar i kommunallagstiftningen och i aktiebolagslagen kunna undvikas.

Utskottet kan konstatera att frågan om att skapa en särskild kommunal företagsform anpassad efter kommunala behov har övervägts senast av Kommunalföretagskommittén år 1982 i betänkandet Kommunalföretaget (SOU 1982:13). Kommittén ansåg att det inte fanns tillräckligt tunga skäl för en sådan nyordning. Utskottet kan instämma i att den nuvarande regleringen inte är helt oproblematisk. Enligt utskottets mening talar emellertid övervägande skäl för att kraven på insyn, inflytande och kontroll av de kommunala företagen även tills vidare bör kunna tillgodoses inom nuvarande regelsystem. Utskottet vill i sammanhanget också peka på att en särskild utredare hösten 1998 föreslog att de nuvarande bestämmelserna i kommunallagen om god ekonomisk hushållning skall gälla den samlade kommunala verksamheten, dvs. även den verksamhet som bedrivs i företagsform (SOU 1998:150). Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet avstyrker med det anförda motion K21 (m) yrkande 4.

Stockholm den 20 april 1999

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Mats Odell (kd), Bengt Silfverstrand (s), Lisbet Calner (s), Johan Lönnroth (v), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Fredrik Reinfeldt (m), Carin Lundberg (s), Sven-Erik Österberg (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Matz Hammarström (mp), Gunnar Axén (m), Agne Hansson (c) och Bo Könberg (fp).

Avvikande meningar

1. En oberoende kommunal revision

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Gunnar Axén (m) och Bo Könberg (fp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *En oberoende kommunal revision* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att många argument talar för en helt oberoende revision i kommuner och landsting. Kommunrevisionsutredningens direktiv utformades emellertid så att ett alternativ med enbart professionell revision inte kunde utredas, något som utskottet beklagar. Med en växande och alltmer komplex kommunal verksamhet har det blivit allt svårare för icke-professionella revisorer att fullgöra en revisionsuppgift som tillgodoser relevanta krav. Även om propositionens förslag innebär vissa förbättringar inom ramen för en förtroendevald revision anser utskottet att det hade varit värde-

fullt med ett förslag som möjliggjort en helt professionell och oberoende kommunal revision. Utskottet kan således instämma i vad som sägs i motion K22 (fp) beträffande detta.

Utskottet anser därför, i likhet med motionärerna bakom motion K21 (m), att en försöksverksamhet med en professionell och helt oberoende revision bör startas i ett antal kommuner och landsting. Därigenom kan erfarenhet fås av hur en sådan ordning skulle fungera i jämförelse med den förtroendemannaleda modell som propositionens förslag utgår från. Om försöksverksamheten blir framgångsrik bör därefter en generell möjlighet införas i kommunallagen som ger kommuner och landsting frihet att välja att införa en oberoende kommunal revision.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna K21 (m) yrkande 1 och K22 (fp) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Ordförande för de förtroendevalda revisorerna

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Gunnar Axén (m) och Bo Könberg (fp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *De förtroendevalda revisorernas oberoende* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ordföranden i revisionen normalt skall utses efter nominering av minoriteten i fullmäktige. Det överensstämmer också med den ordning som enhälligt förordades av Kommunrevisionsutredningen. Frågan om ordförande i revisionen hanteras i dag högst olika i olika kommuner, ofta med direkt hänvisning till att ingen vägledande rekommendation gjorts från auktoritativt håll. I och med att regeringen i propositionen avstått från att tydligt förorda den princip som utredningen förordade finner utskottet det vara angeläget att berört riksdagsutskott ger detta vägledande uttalande.

Vad utskottet anfört bör riksdagen därför med anledning av motionerna K21 (m) yrkande 2, K22 (fp) yrkande 3 och K26 (kd) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

3. Revisorernas representativitet

Matz Hammarström (mp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Revisorernas representativitet* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna bakom motion K25 (mp) att en effektiv kommunal revision måste kännetecknas av oberoende och opartiskhet. Det är därför riktigt att på det sätt som anges i propositionen ställa höga krav på oberoende, effektivitet och kompetens. Enligt utskottet bör emellertid också kravet på representativitet säkras. Således bör samtliga grupperingar som är representerade i fullmäktige vara företrädare bland revisorerna. Utskottet förordar att en bestämmelse med denna innebörd tas in i kommunallagen.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av motion K25 (mp) yrkandena 1 och 2 som sin mening ge regeringen till känna.

4. Krav på certifiering

1998/99:KU30
Bilaga 2

Matz Hammarström (mp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Krav på certifiering* bort ha följande lydelse:

Utskottet delar vad som i motion K25 (mp) anförts om att det i kommunallagen bör införas en regel om certifiering av de sakkunniga biträdena. Denna bör utformas så att yrkesverksamma skall ha tillräckliga teoretiska kunskaper samt erfarenheter inom det specifika område som certifieringen avser. Enligt utskottet bör vidare särskilda övergångsregler finnas liksom ett certifieringsorgan som ansvarar för kontroll m.m.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med anledning av motion K25 (mp) yrkandena 3 och 4 som sin mening ge regeringen till känna.

5. Oberoende beredning av revisorernas budget

Bo Könberg (fp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Oberoende beredning av revisorernas budget* bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets bedömning är det olämpligt att styrelsen skall ha ett avgörande inflytande över i vilken utsträckning granskning skall ske. Detta inte minst med hänsyn till att styrelsen själv är föremål för granskning. Utskottet anser att en lämplig ordning är att fullmäktige utser en särskild budgetberedning för revisionsanslaget på det sätt som anges i kommunförbundens förslag till revisionsreglemente. På detta sätt markeras revisionens självständighet. Enligt utskottets mening är denna princip så väsentlig att den bör lagregleras.

Vad utskottet anfört med anledning av motion K22 (fp) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Särskild lag om kommunala företag

Mats Odell (kd), Lennart Hedquist (m), Fredrik Reinfeldt (m), Per Landgren (kd), Anna Åkerhielm (m), Gunnar Axén (m) och Bo Könberg (fp) anser att finansutskottets ställningstagande under rubriken *Särskild lag om kommunala företag* bort ha följande lydelse:

Utskottet kan i stort ställa sig bakom förslagen i propositionen till en samordnad revision av kommunal verksamhet i förvaltningsform och i företagsform. Utgångspunkten för förslagen har varit dagens förhållanden och gällande regelsystem.

Utskottet finner det emellertid vara otillfredsställande med de ständiga och parallella ändringar som måste vidtas i kommunallagen och aktiebolagslagen. Detta belyser det angelägna i att lagstiftning och annat regelverk på sikt utformas så att förvaltningsformen ånyo blir det helt dominerande sättet att bedriva kommunal verksamhet. Ett alternativt sätt är att aktiebolagslagen – som i grunden är utformad för privaträttslig verksamhet – inte bör gälla för kommunala företag. I stället bör en särskild bolagsform för kommunala företag inrättas. Inte minst den avancerade och i grunden helt onödiga form av skatteplanering som nu bedrivs genom kommunala bolag aktualiserar denna fråga. Skattefrågorna uppstår enbart på grund av att verksamheten bedrivs i aktiebolagsform, eftersom kommunal verksamhet i förvaltnings-

form är skattebefriad. Utskottet vill understryka att en särskild lag om kommunala företag helt kan anpassas till de speciella förhållanden som kommunala företag verkar under. Riksdagen bör uppdra åt regeringen att återkomma med ett förslag till en särskild lag om kommunala företag.

Vad utskottet anfört med anledning av motion K21 (m) yrkande 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

1998/99:KU30
Bilaga 2

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har den 23 april 1999 beslutat att bereda lagutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1998/99:66 En förstärkt kommunal revision jämte motioner som har väckts med anledning av propositionen i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Vad som föreslås i propositionen innebär i huvudsak ändrad lagstiftning i syfte att stärka den kommunala revisionen av verksamhet som bedrivs i förvaltningsform. Därutöver föreslås lagändringar i syfte att möjliggöra en samordning av den kommunala förvaltningsrevisionen och revisionen i de kommunala företagen.

Med anledning av propositionen har väckts sammanlagt sju motioner. I två av dem berörs lagutskottets beredningsområde, nämligen i K20 av Lennart Hedquist och Ola Rask (m, s) samt i K21 yrkande 3 av Per Unckel m.fl. (m). I båda motionerna framförs kritik mot benämningen lekmannarevisor i 11 kap. aktiebolagslagen (1975:1385) och yrkas att riksdagen skall besluta att ändra benämningen till förtroendevald revisor.

Utskottet, som beslutat att avge yttrande, får anföra följande.

Kommunal verksamhet bedrivs huvudsakligen i förvaltningsform. Under de senaste årtiondena har dock den kommunala verksamheten i allt större omfattning kommit att bedrivas i former som är privaträttsliga. Av 3 kap. 16 § kommunallagen (1991:900) framgår att kommuner och landsting genom beslut av fullmäktige får lämna över vården av en kommunal angelägenhet för vars handhavande särskild ordning inte föreskrivits till ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening eller en stiftelse (kommunala företag).

För revision av kommunal verksamhet gäller olika regler – både med avseende på innehåll och terminologi – beroende på om verksamheten drivs i förvaltningsform eller i företagsform.

Den verksamhet som bedrivs i *förvaltningsform* granskas enligt de regler om revision som i allt väsentligt finns samlade i 9 kap. kommunallagen. Sådan granskning utförs av förtroendevalda revisorer. De förtroendevalda revisorerna väljs av fullmäktige och är fullmäktiges instrument för granskning av den kommunala verksamhet som bedrivs i nämnderna och i eventuella fullmäktigeberedningar. Lagen föreskriver inte några särskilda kvalifikationskrav för de förtroendevalda revisorerna annat än att de skall ha uppnått en ålder av 18 år och därmed ha rösträtt i de kommunala valen. De förtroendevalda revisorerna, minst tre och tre ersättare, väljs för en tid av fyra år. Trots att det inte finns några lagstadgade krav därom anlitar de förtroendevalda revisorerna i praktiken alltid biträde av sakkunniga. De förtroendevalda revisorerna granskar enligt 9 kap. 7 och 9 §§ kommunallagen, i den

omfattning som följer av god revisionssed, all verksamhet som bedrivs inom nämnderna och fullmäktigeberedningarnas verksamhetsområden. Den övergripande uppgiften i kommuner och landsting är att granska om verksamheten efterlever fullmäktiges beslut och om verksamheten, inom budgetramarna och med avsedd kvalitet, uppnår de politiska målen. Den kommunala redovisningsuppgiften omfattar såväl redovisningsrevision som förvaltningsrevision. De förtroendevalda revisorerna har inte något omedelbart ansvar för den interna kontrollen utan skall enligt 9 kap. 7 § kommunallagen granska att sådan finns och att den är ändamålsenlig och tillräcklig. Varje år skall de förtroendevalda revisorerna lämna en revisionsberättelse till fullmäktige. Anmärkningar får riktas mot nämnder, beredningar och mot enskilda förtroendevalda. Berättelsen skall också innehålla ett uttalande om huruvida ansvarsfrihet föreslås eller inte.

De kommunala verksamheter som bedrivs i *företagsform* granskas däremot enligt de regler som finns för respektive företagsform. För exempelvis de kommunala aktiebolagen innebär detta, liksom för alla andra aktiebolag, krav på minst en auktoriserad eller godkänd revisor, och att personer som inte är auktoriserade eller godkända revisorer inte får utses till räkenskapsrevisorer.

Bestämmelser för statlig kompetensprövning av auktoriserade och godkända revisorer finns i lagen (1995:528) om revisorer. Lagstiftningen bygger på ett EG-direktiv, 84/253/EEG, av den 10 april 1984 om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision och lagstadgade räkenskaper (det s.k. revisorsdirektivet).

Närmare regler om revision av aktiebolag finns i 10 kap. aktiebolagslagen (1975:1385). Bestämmelserna innebär sammanfattningsvis följande. Minst en revisor utses av bolagsstämman. I bolagsordningen får föreskrivas att övriga revisorer får utses på annat sätt. Mandattiden är fyra år och upphör vid slutet av den ordinarie bolagsstämman. Entledigande kan ske under mandattiden om revisorn själv eller den som har utsett honom begär det. Den som äger aktier i ett bolag får inte vara revisor i det bolaget. Revisorn skall i den omfattning god revisionssed bjuder granska bolagets årsredovisning och räkenskaper (räkenskapsrevision) samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning (förvaltningsrevision). Omfattningen av revisorernas räkenskapsrevision bestäms bl.a. genom bestämmelserna om revisionsberättelse. En sådan berättelse skall innehålla yttrande om årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. Det innebär att revisorn måste ta ställning till om årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed och om den ger en rättvisande bild av bolagets ställning och resultat. Årsredovisningen skall bestå av en balansräkning, en resultaträkning, noter och en förvaltningsberättelse samt i vissa fall av en finansieringsanalys. Härutöver skall revisorn, som nämnts, granska bolagets räkenskaper. Begreppet räkenskaper är inte definierat i lagen men torde omfatta bl.a. verifikationer samt grund- och huvudbokföring. Granskningen av den verkställande direktörens förvaltning skall väsentligen gå ut på att upptäcka eller förebygga olagliga eller på annat sätt oförsvarliga förvaltningsåtgärder. Att granskningen skall ha den omfattning som följer av god redovisningssed betyder att revisorns granskning får växlande omfattning och innebörd alltefter bolagens skiftande förhållanden. Dessutom innebär det

att granskningen fortlöpande kan anpassas till den utveckling som sker i praxis på området.

Vad som föreslås i den nu aktuella propositionen (1998/99:66) avser i främsta rummet kommunal revision av verksamhet som bedrivs i förvaltningsform. Såvitt avser lagutskottets beredningsområde innehåller propositionen förslag till lagändringar om ökade möjligheter till informationsutbyte mellan förtroendevalda revisorer och revisorer i kommunala företag. Förslagen genomförs genom tillägg till 10 kap. 42 § och 11 kap. 19 § aktiebolagslagen, 4 kap. 13 § lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag, 8 kap. 16 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar och 4 kap. 15 § stiftelselagen (1994:1220) (lagförslagen 2–5). Vad som sålunda föreslås föranleder i sak inga erinringar från lagutskottets sida.

Utskottet övergår därmed till att behandla de inledningsvis redovisade motionsyrkandena. Som en allmän bakgrund till motionsspörsmålen bör upplysas följande.

De ovan redovisade bestämmelserna om revision i aktiebolag tillkom år 1998 och trädde i kraft den 1 januari 1999 (prop. 1997/98:99, bet. LU26). Redan dessförinnan gällde att minst en auktoriserad eller godkänd revisor måste delta i revisionen av ett aktiebolag. Detta krav motiverades med bl.a. det allmännas intresse av en kvalificerad revision som åtgärd mot den ekonomiska brottsligheten och skattefusk (prop. 1981/82:171 och prop. 1994/95:152). Den lagstiftning som gällde före år 1999 tillät emellertid att – som komplement till en eller flera auktoriserade eller godkända revisorer – personer utsågs till revisorer trots att de saknade den formella kompetens som en auktorisation eller ett godkännande innebar.

I proposition 1997/98:99 övervägde regeringen vilka formella krav som i framtiden bör ställas på revisorer i aktiebolag. Därvid aktualiserades frågan om andra än auktoriserade och godkända revisorer över huvud taget skall kunna utses till revisorer i aktiebolag. Mot bakgrund av artikel 2 i det ovan nämnda revisorsdirektivet kom regeringen fram till den slutsatsen att personer som inte är auktoriserade eller godkända revisorer inte får utses till räkenskapsrevisorer i aktiebolag. I propositionen föreslogs därför den ändringen i aktiebolagslagen att endast auktoriserade eller godkända revisorer får utses till revisorer i aktiebolag.

Vad som sålunda föreslogs föranledde inga erinringar från riksdagens sida, och som tidigare redovisats gäller fr.o.m. år 1999 att endast den som är auktoriserad eller godkänd kan utses till revisor i ett aktiebolag (10 kap. 11 §).

Den föreslagna ändringen aktualiserade emellertid behov av regler som på något annat sätt kan tillgodose behovet av sådan "lekmannarevision" som hittills hade kunnat ske inom ramen för aktiebolagslagens regler om revision. I propositionen redovisades förekomsten av sådana revisorer. Av redovisningen framgår följande. Personer utan formell revisorskompetens som revisorer förekommer i ett par tusen aktiebolag. Störst betydelse har de i kommunala bolag. De revisorer som kommunfullmäktige utser är förtroendevalda och hämtas vanligen ur de politiska partierna. Utanför det kommunala området är revisorer utan formell kompetens vanliga i bolag som ingår i de kooperativa rörelserna. Sådana revisorer förekommer även på försäkringsområ-

det. Dessutom finns de i vissa statliga bolag. Förekomsten av denna typ av revisorer i företagen brukar ses mot bakgrund av de traditioner som finns i svenskt samhälls- och föreningsliv, där valet av revisorer i hög grad styrs av särskilda förtroendespekter och kompetensbehovet delvis är annorlunda än i vanliga företag.

I proposition 1997/98:99 framhöll regeringen att denna typ av revisorer fyller en särskilt viktig uppgift i de offentligägda bolagen, främst de kommunala, där de utgör ett väsentligt inslag i det svenska systemet för insyn och kontroll av den offentligt bedrivna verksamheten. Om revisionen av offentligt företagande skulle avse enbart den ekonomiska sidan och i sin helhet handhas av auktoriserade revisorer och godkända revisorer, skulle det enligt regeringen kunna medföra en betydande försvagning av nuvarande insyn och revision och viktiga demokratiska värden skulle få ett sämre skydd. Mot denna bakgrund ansåg regeringen det vara väsentligt att lagstiftningen tillhandahåller bestämmelser som möjliggör en fortsatt granskning genom lek-män och yrkesrevisorer utan formell kompetens. I propositionen övervägdes att ta in bestämmelserna i kommunallagen. Regeringen ansåg dock att möjligheten att utse revisorer av ifrågavarande slag bör stå öppen även inom andra samhällssektorer där icke auktoriserade eller godkända revisorer hittills verkat som revisorer, exempelvis inom Kooperationen, och stannade slutligt för att föreslå att bestämmelserna skulle tas in i ett särskilt kapitel, kap. 11, i aktiebolagslagen.

Förslaget i den delen föranledde inga erinringar från riksdagens sida, och de nuvarande bestämmelserna innebär sammanfattningsvis följande. I alla aktiebolag är det möjligt att utse personer med uppgift att göra en allmän granskning av bolagets verksamhet utöver den lagstadgade revisionen. Sådana personer benämns *lekmannarevisorer*. Någon begränsning rörande antalet lekmannarevisorer finns inte. Lekmannarevisorer utses av bolagsstämman eller enligt bestämmelser i bolagsordningen. Mandattiden bestäms av stämman. En lekmannarevisor kan entledigas i förtid och omfattas av i huvudsak samma allmänna kompetenskrav och jävsbestämmelser som en revisor. Lekmannarevisorn skall granska att aktiebolagets ändamål följs, att verksamheten sköts på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den kontroll som görs inom företaget är tillräcklig. Denna granskning skall ske enligt god sed. Lekmannarevisorn skall vidare göra den granskning som bolagsstämman föreskriver, om föreskrifterna inte strider mot lag, bolagsordningen eller god sed. Lekmannarevisorn får inte underteckna en revisionsberättelse. Bolagsledningen skall lämna lekmannarevisorn det material och de upplysningar om bolaget som fordras för granskningen. En lekmannarevisor har samma tystnadsplikt som en revisor. Han eller hon omfattas inte av den anmälningsskyldighet vid misstanke om brott i bolaget som ankommer på en revisor. Resultatet av en lekmannarevisors granskning redovisas i en granskningsrapport som inom viss tid skall lämnas före ordinarie bolagsstämma och hållas tillgänglig för aktieägarna. En lekmannarevisor och en revisor har i huvudsak samma skadeståndsansvar.

I sitt av riksdagen godkända betänkande 1997/98:LU26 över proposition 1997/98:99 om aktiebolagets organisation uttalade lagutskottet i anledning av en motion att regeringen i det fortsatta arbetet med anledning av Aktiebo-

lagskommitténs återstående betänkanden bör överväga en annan benämning än lekmannarevisor på den person som utses att utföra en allmän granskning av ett aktiebolag. I avvaktan på kommitténs förslag använder regeringen i förevarande proposition 1998/99:66 beteckningen lekmannarevisor.

I motion K20 av Lennart Hedquist (m) och Ola Rask (s) begärs att riksdagen beslutar att benämningen lekmannarevisor i aktiebolagslagen och kommunallagen skall bytas ut mot benämningen förtroendevald revisor. Motionärerna anser att det är viktigt att slå vakt om begreppet förtroendevald såväl i kommunala sammanhang som t.ex. i föreningssammanhang. Att låta ändringen av benämningen vänta på en fortsatt översyn av aktiebolagslagen är enligt motionärernas mening inte rimligt, eftersom något behov av ytterligare överväganden inte föreligger. Benämningen förtroendevald revisor används i kommunallagen för de kommunala revisorerna, och denna benämning är därför att föredra även för de kommunala bolagen.

Även i motion K21 av Per Unckel m.fl. (m) begärs – med hänvisning till motiveringen i motion K20 – att benämningen på de förtroendevalda som väljs för att utföra en allmän granskning enligt aktiebolagslagen skall vara förtroendevald revisor och inte lekmannarevisor (yrkande 3).

Lagutskottet vidhåller sitt ställningstagande från våren 1998 och anser således fortfarande att benämningen lekmannarevisor inte är lyckad och t.o.m. kan leda till felaktiga slutsatser beträffande vikten av den granskning som en sådan person utför. Ordet lekman för tankarna till en person som saknar erforderliga kunskaper för sitt uppdrag. Med beaktande av vad som tidigare redovisats beträffande lekmannarevisorns uppgifter anser utskottet att en sådan revisor otvivelaktigt måste ha gedigna kunskaper på en mängd områden.

Fråga är emellertid om riksdagen, i enlighet med motionsönskemålen, i förevarande sammanhang bör ändra benämningen lekmannarevisorer till förtroendevald revisor. I denna del vill utskottet anföra följande.

Begreppet förtroenderevisor används i den remissbehandlade promemorian (Ds 1996:65) Förtroenderevisorer i aktiebolag, som låg till grund för regeringens förslag i proposition 1997/98:99. De remissinstanser som yttrade sig i namnfrågan avstyrkte användningen av begreppet förtroenderevisor eller hade invändningar. Revisorsnämnden ifrågasatte i sitt remissvar om prefixet förtroende var tillräckligt för att undvika en sammanblandning med den civilrättsligt utsedde revisorn. Nämnden föredrog benämningen förtroendegranskare. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet ansåg i sitt remissvar benämningen förtroenderevisor som mindre lämplig eftersom det ifrågavarande bolaget normalt skall ha förtroende även för sina examinerade revisorer. Vidare anförde fakultetsnämnden att beteckningen förtroenderevisor ger intryck av att de slutsatser som en sådan revisor kommer fram till i särskilt hög grad beaktar etiska och moraliska frågor.

Invändningar framfördes också mot användningen av ordet revisor. Patent- och registreringsverket framhöll i sitt remissvar att det med hänsyn till förtroenderevisorns roll i bolaget är missvisande att använda en benämning som innehåller ordet revisor. Begreppet revisor skapar osäkerhet, framhöll verket, om vilka regler som gäller för en kvalificerad revisor respektive en förtroen-

devald och därför riskeras en förväxling med den kvalificerade revisorn. Patent- och registreringsverket föreslog i stället benämningen förtroendegranskare. Också Finansbolagens förening befarade förväxlingsrisker och svårigheter att skilja de båda revisorstyperna från varandra. Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR, menade för sin del att uttrycket revisor måste förbehållas den som faktiskt utför revision i ordets vedertagna bemärkelse och att all annan användning är ägnad att inge allmänheten den vilseledande föreställningen att revisorn uppfyller revisorsdirektivets höga krav på den som skall godkännas att utföra lagstadgad revision. Liknande synpunkter framfördes av Svenska Revisorsamfundet, SRS. Samfundet föreslog i första hand benämningen granskningsmän och i andra hand lekmannarevisorer. Sveriges advokatsamfund anförde i sitt remissvar att utgångspunkten är att revision inte får utföras av lekmän och att den granskning som utförs av lekmän inte är någon revision och att lekmannagranskaren därför inte bör kallas revisor. Efter samfundets uppfattning var det lämpligare att knyta an till reglerna om särskild granskning och beteckna en som utför en sådan granskning allmän granskare.

Av vad som sålunda redovisats framgår, enligt lagutskottets mening, att frågan om en ändrad benämning av begreppet lekmannarevisorer kräver ytterligare överväganden, särskilt mot bakgrund av att sådana granskare enligt 11 kap. aktiebolagslagen kan utses inte bara i offentliga aktiebolag utan även i andra. Följaktligen bör riksdagen inte nu – inom ramen för ett lagstiftningsärende som i huvudsak gäller revision av kommunal verksamhet som bedrivs i förvaltningsform – besluta om ändringar i aktiebolagslagens regler om lekmannarevisorer.

Med det anförda förordar lagutskottet att konstitutionsutskottet avstyrker bifall till motionerna K20 och K21 yrkande 3.

Även om lagutskottet således inte vill förorda några riksdagens vidare åtgärder med anledning av de nu aktuella motionsyrkandena är det enligt utskottets mening angeläget att regeringen snarast kommer fram till ett ställningstagande till vad ordet lekmannarevisor skall ersättas med och framlägger ett sådant förslag för riksdagen. Enligt uppgift från Justitiedepartementet avser Aktiebolagskommittén att i sitt fortsatta arbete beakta den aktuella benämningsfrågan. Enligt kommitténs senaste tilläggsdirektiv (dir. 1998:90) har tiden för slutförande av dess uppdrag förlängts till utgången av år 1999. Utskottet förutsätter att den nu aktuella namnfrågan, även om den inte är helt lätt att lösa, kommer att behandlas med förtur.

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

I beslutet har deltagit: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Stig Rindborg (m), Rune Berglund (s), Karin Olsson (s), Henrik S Järrel (m), Nikos Papadopoulos (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Christina Nenes (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c) och Ulf Nilsson (fp).

Avvikande mening

Rolf Åbjörnsson (kd), Stig Rindborg (m), Henrik S Järrel (m), Elizabeth Nyström (m), Kjell Eldensjö (kd) och Berit Adolfsson (m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Fråga är" och slutar med "med förtur" bort ha följande lydelse:

Trots utskottets uttalande våren 1998 har nu regeringen tagit fram ytterligare lagförslag där begreppet "lekmannarevisorer" används som benämning på sådana förtroendevalda revisorer som väljs för att genomföra en allmän granskning i aktiebolag. I sammanhanget finns anledning att erinra om att begreppet förtroendevalda traditionellt har använts i lagstiftningen som beteckning på de personer som av fullmäktige eller motsvarande organ har tilldelats uppdrag. Därtill kommer att begreppet lekmän är oegentligt i samband med den typ av uppdrag som det här är fråga om, eftersom det till den förtroendevalda revisorsfunktionen med fördel kan väljas personer som i sin yrkesutövning är just revisorer, vilket inte torde vara helt ovanligt beträffande de förtroendevalda revisorerna i kommunerna.

Till följd av det anförda anser lagutskottet att motionerna K20 och K21 yrkande 3 bör bifallas.

Utskottsförslag

Regeringens förslag

Utskottets förslag

9 kap.

9 §

Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden *och* genom de revisorer eller lekmanarevisorer som utsetts enligt 3 kap. 17 och 18 §§.

De prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär skall de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om nämnden finner att det föreligger misstanke om brott och inte utan oskäligt dröjsmål vidtar åtgärder, är revisorerna skyldiga att rapportera nämndens agerande till fullmäktige

Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. *De granskar på samma sätt*, genom de revisorer eller lekmanarevisorer som utsetts *i företag* enligt 3 kap. 17 och 18 §§, *även verksamheten i de företagen.*

Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

*Utskottets förslag**Reservanternas förslag***4 kap.**

6 §

Den som är anställd hos en kommun eller ett landsting för att ha den ledande ställningen bland personalen är inte valbar.

Den som är chef för en förvaltning som hör till en nämnds verksamhetsområde får inte väljas till ledamot eller ersättare i nämnden.

*Den som är ledamot eller ersättare i
fullmäktige är inte valbar som revisor
eller revisorsersättare.*

Den som är redovisningsskyldig till kommunen eller landstinget är inte valbar som revisor eller revisorsersättare för granskning av verksamhet som omfattas av redovisningsskyldigheten. Detsamma gäller make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller annan närstående till den redovisningsskyldige.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	1
Yttranden från andra utskott	3
Utskottet	3
Den kommunala revisionen	3
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	3
Förtroendevalda revisorer	4
Valbarhet.....	4
Gällande ordning	4
Propositionen.....	5
Motion	6
Utskottets bedömning.....	6
Revisorernas ställning	7
Gällande ordning	7
Propositionen.....	7
Motioner	8
Finansutskottets yttrande	9
Utskottets bedömning.....	9
Representativitet.....	10
Gällande ordning	10
Propositionen m.m.....	10
Motioner	10
Kommunrevisionsutredningens bedömning	11
Finansutskottets yttrande	11
Utskottets bedömning.....	12
Sakkunniga biträden.....	12
Gällande ordning	12
Propositionen.....	12
Motion	13
Finansutskottets yttrande	13
Utskottets bedömning.....	13
Jävsfrågor	14
Gällande ordning	14
Propositionen.....	14
Motion	15
Utskottets bedömning.....	15
Samordning av revision mellan kommun respektive landsting och dess företag	15
Kommunala företag.....	15
Gällande ordning	15
Propositionen.....	16
Motion	16
Bakgrund	17
Finansutskottets yttrande	17

Utskottets bedömning.....	17
Benämningen lekmanarevisor	17
Gällande ordning	17
Propositionen.....	17
Motioner	18
Bakgrund	18
Lagutskottets yttrande	19
Utskottets bedömning.....	20
Skyldighet att anmäla misstanke om brott	21
Gällande ordning.....	21
Propositionen	21
Motion.....	22
Ekosekretessutredningen	22
Utskottets bedömning.....	22
Lagförslagen	22
Hemställan	23
Reservationer	25
1. Valbarhet (mom. 1).....	25
2. En oberoende kommunal revision (mom. 2).....	25
3. En oberoende kommunal revision (mom. 2).....	26
4. Beredning av revisorernas budget (mom. 3)	27
5. Ordförandeskap (mom. 4).....	27
6. Partirepresentation (mom. 5).....	28
7. Certifiering av biträden (mom. 6)	28
8. Särskild lag om kommunala företag (mom. 8).....	29
9. Benämningen lekmanarevisor (mom. 9)	29
Särskilt yttrande	31
Skyldighet att anmäla brottsmisstanke.....	31
Bilaga 1 I propositionen framlagda lagförslag.....	32
Bilaga 2 Finansutskottets yttrande	50
Bilaga 3 Lagutskottets yttrande	60
Bilaga 4 Inom utskottet upprättade förslag till lydelse av vissa bestämmelser i kommunallagen.....	67